

Po širokem svetu

KRONIKA

* Romunska vlada je izgnala iz države 4 funkcionarje ameriškega poslanstva, ker jim je bilo dokazano spionsko delovanje.

* Po petih dneh je končala vojna med Indijo in kneževino Heiderabat. Sklenjeno je bilo premirje. Nizam se je moral obvezati, da bo razpustil ilegalno muslimansko organizacijo «Razakars», ki je terorizirala indijsko prebivalstvo. V petdnevnih bojih so imeli Indijci 10 mrtvih, vojska Heiderabada pa 600 mrtvih. Ilegalna organizacija Razakars pa je imela 1.500 mrtvih in 1.000 ranjenih.

* Vojaški odbor podpisnikov bruselskega pakta je predlagal ustanovitev vojske Zpadne zveze. Armada naj bi štela 250.000 mož. Anglija je na predlog že pristala.

* Sovjetska vlada bo umaknila svoje čete s Koreje. Evakuacija se bo začela 15. oktobra in končala do prvega januarja 1949.

* Po zadnjih poročilih je umor francoskega polkovnika Serotta v Palestini usodna zmeta. Atentatorji so namreč mislili, da imajo pred seboj britanskega antisemitskega agenta generala Lundstroma.

* V Chicagu se je začel kongres Slovanskega odbora v Ameriki pod geslom: «Mir, socialna pravičnost in sodelovanje». Slovanski odbor v Beogradu je poslal kongresu brzojavko, v kateri poudarja enotnost slovanskih narodov, ki je tudi danes najboljša jamstvo za ohranitev miru.

* Kitajska narodna armada dosega velike uspehe. Po zadnjih vesteh so njeni oddelki vdrl v Tsinan, prestolnico pokrajine Santung.

* Nove povratnike je pripeljal parnik Partizanka v Jugoslavijo iz Južne Amerike. Parnik Radnik pa bo v kratkem vkrcal v New Yorku novo skupino izseljencev iz Severne Amerike.

* Ameriško poljedelsko ministrstvo je objavilo, da je letošnja žetev v Evropi (brez Sovjetske zveze) samo za 12 % nižja od predvojnne. Po vesteh iz Sovjetske zveze pa je žetev tudi tam prekočila vsa pričakovanja.

* Nacistični pater Leppich iz Frankfurta je na neki konferenci «Mladih delavcev zapadne Nemčije» dejal, da bo nemški problem rešen samo s krvjo in strelskimi jarki.

* Tri sto članov bivšega vrhovnega poveljstva Wehrmachta, ki so angleški ujetniki, so vprašali, če je v Nemčiji danes kakšna oseba, s katero bi hoteli sodelovati. Večina jih je odgovorila: Schumacher. Torej se obeta Nemcem nov Hitler.

* Angleži stalno dovažajo v Singapur vojska ojačenja za zatiranje narodno osvobodilne borbe na Malajskih otokih.

* Na Švedskem so bile volitve v Spodnjo zbornico. Socialdemokrati so obdržali svoj vodilni položaj. Na drugem mestu so liberalci, na tretjem kmečka stranka in na četrtem komunisti.

* Francoski poslanik v Tirani je v imenu vlad Francije, Anglije in ZDA protestiral pri albanski vladi zaradi dopuščanja prestopov albanske meje, kar naj bi zagrešili grški partizani.

* Komaj po enem tednu obstoja je francoska vlada že v nevarnosti. Francoska komunistična partija je namreč postavila zahtevo po volitvah v oktobru, česar pa vlada ni pripravljena izvesti, ker ni na volitve pripravljena. Notranji minister Moch je tudi priznal, da vlada podpira De Gaullovo volilno kampanjo.

PARIZ PRIVLAČUJE V TEH DNEH POZORNOST VSEGA SVETA

Nadaljevanje s 1. strani

nostjo predstavnikov imperialističnega tabora, ki kaže poleg razbijaških ciljev tudi neko stopnjo nervoznosti, so se predstavniki svetovnih demokratičnih sil omejili na očitavanje splošnega političnega položaja, v katerem poteka zasedanje in podčrtali prvič: odločno voljo sodelovati za ohranitev miru in drugič: vero, da bo mir možno ohraniti. Ko je Višinski prišel v Pariz, je namreč odločno izjavil, da imajo OZN absolutno možnost, rešiti mir, z neizrečenim pri-

godbe in z vrsto potvorenih in umetno ustvarjenih «argumentov» doseči celo njeno revizijo. Med take preteve in umetno ustvarjene «argumente» spadajo vsa tako imenovana Aireyeva poročila Varnostnemu svetu OZN, v katerih «dokazuje» general nezmožnost obstoja Tržaškega ozemlja kot neodvisne državne tvorbe. Med taka prizadevanja spada vsa politika anglo-ameriške vojaške uprave, ki je praktično že spremenila Trst v italijansko provinco in končno sam tristranski predlog za revizijo mirovne pogodbe. V luči teh dejstev ni težko razumeti, zakaj ni prišlo do imenovanja guvernerja in zakaj ni stopil statut za STO v veljavo. Ali bo prišlo do imenovanja guvernerja sedaj? Zelo malo je znakov, ki bi dali upati, da se bo kaj takega zgodilo. Razen verjetnosti, da bo tržaški guverner imenovan šele po sklenitvi mirovne pogodbe z Avstrijo, bi imenovanje guvernerja sedaj pomenilo, da se Anglo-Amerikanci odpuščejo

svojim pozicijam na Tržaškem ozemlju, kar pa se v praksi nikakor ne kaže. Tudi to, da podpirajo priključitev Trsta k Italiji, stvari ne menja, saj je znano, da je vsa Italija le baza anglo-ameriškega imperializma.

Gotovo je, da bosta Sovjetska zveza in Jugoslavija z vso avtoriteto postavili vprašanje Tržaškega ozemlja v smislu znane jugoslovanske note varnostnemu svetu OZN. V zvezi s sporom v Kominformu si nekateri krogi ustvarjajo iluzije o možnosti neenotnega stališča demokratičnega tabora glede Trsta. To so prazna in neresna sumničnja. Tržaško vprašanje spada v okvir borbe med silami, ki so v svetu za mir in silami, ki stalno iščejo preteve za spore in nove vojne. Ureditev tržaškega vprašanja je stvar, ki nima ničesar skupnega z ideološkim sporom na vzhodu in močno bodo ostali razočarani oni, ki na skrivaj upajo, da bodo ravno pri tržaškem vprašanju videli nekakšne znake rušenja svetovne demokratične fronte.

V takem mednarodnem ozračju poteka torej zasedanje OZN v Parizu in le v znamenju borbe med dvema taboroma bomo morali presojati vse, kar bo konferenca prinesla novega.

JAVNO MNENJE O FRANCOSKIH VLADAH

Madžarski list «Szabad Neba» je priobčil spodnjo sliko s tekstom.

— Zakaj pa pišete na vrata ime ministrskega predsednika?
— Ker hočem, da je napisano, preden bo odstopil.

stavkom seveda, če bodo tudi imperialistične sile iskreno delale na tem. Dnevni red zasedanja je zelo obsežen. Nič manj kot 70 točk vsebuje, ne všteti vprašanj ki jih bodo posamezne delegacije postavile med samim zasedanjem. Razpravljali bodo o: palestinskem, grškem, egipčanskem, indonezijskem, indijskem in korejskem vprašanju o vprašanju atomske energije in novih članic OZN; o vprašanju veta in o Tržaškem ozemlju. Diskutirali bodo o poročilih raznih komisij kot je komisija za Balkan. Vprašanja, ki jih bodo verjetno postavile razne delegacije, se bodo odlikala Frankove Španije beguncev, in razseljenih oseb ter zelo verjetno tudi Berlina in Nemčije sploh. Če bo to vprašanje prišlo na dnevni red (kar se da sklepati po prihodu v Pariz poveljnikov zapadnih okupacijskih con Nemčije in zapadnih odposlancev iz Moskve) bo brez dvoma preizkusni kamen OZN. Ni mogoče predvidevati, v kakšni obliki bi se obravnaval ta osrednji svetovni problem, čeprav je zelo verjetno, da bodo na tem vprašanju skušale diskreditirati mirovno politiko Sovjetske zveze in obstoj OZN sploh. Sovjetsko stališče do nemškega problema je znano in znana je tudi odločnost vseh demokratičnih sil da preprečijo, da bi Nemčija spet postala povod novih avanturističnih podvigov zapadnih imperialistov. Pomembne so zato tudi izjave sovjetskega generala Tulpanova v Berlinu, ki pravi, da stališče nemškega ljudstva nima ničesar opraviti z eventualnimi odločbami anglo-ameriškega glasovalnega stroja.

Pomembno bo razpravljanje o vetu, bolj o pravici veta. Pravica veta je danes osnovno jamstvo za enakopravnost med narodi, ker ne dopušča, da bi katera koli izmed držav članic OZN ali njihova večina mogla sprejeti sklep, ki bi bil v škodo katerega koli naroda. Pravica uporabe veta je doslej preprečila izvedbo marsikaterih sklepov anglo-ameriškega glasovalnega stroja in rešila posamezne dežele pred nevarnostjo imperialistične agresivnosti.

Sadovi kolonizatorske politike v Palestini

17. t. m. so v Palestini ubili posredovalca OZN grofa Bernadotta in francoskega polkovnika Serotta, ki sta se s spremstvom vračala iz vladne palače. Uradno poročilo pravi, da je avtomobilsko kolono, v kateri je bil tudi avto grofa Bernadotta v židovski coni Kataman, blokiral neki jeep, iz katerega so izstopile tri osebe naravnost k Bernadottijevemu avtomobilu. Eden izmed napadalcov je oddal več strelcev na avto in na mestu ubil grofa Bernadotta in Serotta.

Izraelska vlada je takoj podzvela ukrepe, da izsledijo atentatorje in njena policija je aretirala že veliko število oseb. Vse vesti so si edine v tem, da so Bernadotta umorili pripadniki židovske skrajno desničarske skupine Stern, ki je v polnem sporu z vlado Izraela in

znana po svojem terorizmu. Vlada Izraela je izjavila, da pomeni umor grofa Bernadotta nož v hrbet izraelski vojski ter ima za namen prelom odnosov med Izraelom in OZN.

Predvidevajo, da bo umor grofa Bernadotta imel za državo Izrael v Palestini zelo neprijetne posledice. Ni izključeno, da bodo Angloamerikanci izrabili to priliko za vdor v Palestino s svojimi četami pod pretvezo, da zavarujejo mir. Da angloameriški kolonizatorji goji jo take namene, je posredno priznal tudi angleški poveljnik vseh arabskih čet Glubb Paša, ko je močno napadel izraelsko vlado, rekoč, da je ta le orodje za ruski vdor na Srednji vzhod.

Med delegati organizacije Združenih narodov, ki so se v dneh umora zbirali v Parizu in v svetovnih

političnih krogih, je vest o umoru grofa Bernadotta povzročila različne komentarje. Trygve Lie je poudaril, da sta Bernadotte in Serotte sedma in osma žrtev izpolnjevanja dolžnosti v službi organizacije Združenih narodov, in da sta bila velika pobornika mirovne ideje.

Wallace je na nekem zborovanju izjavil, da so ZDA posredno krije za ta umor. Organ avstrijske KP piše: «Bernadotte je bil do določene mere žrtev tistega sovraštva, ki ga seje politika tistih, ki so mu naložili nalogo posredovalca. «Humaniteta» poudarja v svojem komentarju,

Zaščitnik hitlerjevskih trustov J. F. Dulles rešuje nemške patente

Ameriško pravosodno ministrstvo v Washingtonu preiskuje spletke in trgovinske zvižaje, ki so se odigrale med nemško tvrdko Robert Bosch in švedsko banko Enskilda Bank v času druge svetovne vojne. Vse te malverzacije so šle za tem, da rešijo nemške patente pred konfiskacijo, ki jo zahteva ameriška vlada.

Ameriško pravosodno ministrstvo je moralo priznati, da služijo vse te intrige nacističnim interesom. Glavno vlogo pri vsem tem pa je igral zunanji politični svetovalec, republikanska stranka znani John Forster Dulles, ki je pravni zastopnik švedske Enskilda Bank. Ze v mesecu oktobru 1944 je zahteval demokratični senator Pepper, da bi ameriški kongres raziskal odnošaje J. F. Dullesa do nacističnih trustov, katere je pravno zastopal, oziroma s katerimi je bil v bančnih ali trgovinskih zvezah. Znano je tudi, da je Dulles zastopal španskega diktatorja Franka v razpravi proti ameriški vladi, v kateri je šlo za zlato, vredno deset milijonov dolarjev, ki ga je španska republika vlada prodala ameriški. Ker je bila ta pogodba med ameriško in špansko republikansko vlado točno izvedena in pravilno sestavljena, je John Forster Dulles pravdo za Španijo izgubil.

Pozneje je bil pravni zastopnik francoskega diplomata in politika De Chamberuna, zeta na smrt obso-

jenega francoskega izdajalca Pierre Laval. Sodeloval je tudi pri sestavljanju pravi fašistične družbe American First Committee. Ko so Nemci 19. marca 1939 okupirali Češkoslovaško, je Dulles v društvu za zunanjo politiko v Washingtonu izjavil, da osebno daje prednost izolaciji pred nesmiselnim vmešavanjem v borbo med dinamične, to je fašistične, in statične sile.

V času vojne je ameriška vlada zaplenila podružnico nemške tvrdke Bosch, ki je izdelovala avtomobile in električne naprave ter mnogo zelo važnih patentov. Po vojni je bila prodana neki ameriški tvrdki skupno s pravico, uporabljati vse patente te podružnice. Sedaj pa se je oglasila švedska banka Enskilda, ki trdi, da je kupila podružnico tvrdke Bosch že leta 1939. Ta banka, ki jo podpira ta Dulles kot njen pravni zastopnik, zahteva vrnitev premoženja tvrdke Bosch, predvsem pa njene patente. Spor, za katerega vlada v Ameriki izredno veliko zanimanje, bo prišel v začetku prihodnjega leta pred sodišče v Kolumbiji.

Sodni proces ima namen rešiti premoženje nacističnega koncerna pred konfiskacijo, katero zahteva ameriška vlada in predvsem vrnitev nemškemu koncernu vse patente njegove bivše ameriške podružnice. John Forster Dulles izstopa v tem procesu skrit za švedsko banko Enskilda v imenu nemških koncernov, proti lastni ameriški vladi.

PRIMERNO TUDI ZA VIDALJEVCE

Ameriški profesor Kenneth Appel, znani psihater iz države Pensilvanije, je iznašel svojevrsten način, kako rešiti vrsto problemov, ki tarejo današnji svet.

Znameniti znanstvenik predlaga nič manj in nič več kot vcepitev «seruma resnice» v kri zunanjih ministrov različnih dežel. «Serum resnice» naj bi pomagal razjasniti vprašanja, o katerih razpravljajo ministri na svojih konferencah.

Takle «serum resnice» bi bil razen za ameriške in zapadnoevropske ministre zelo primeren tudi za naše vidaljevece okrog «Lavorator» in če bi tovrstne injekcije kaj pomagale bi dobri prof. Kenneth imel nemaljšivo zaslug, da je poštene Tržačane rešil laži in potvorb, ki jih servira v zadnjem času «Il Lavoratore».

DEMOKRACIJA PA TAKA

V Ameriki seveda, kje pa drugje. V Chicagu je predsedniški kandidat progresivne stranke polemiziral z najvišjim sodiščem države Illinois, ker je to prepovedalo kandidiranje tretje stranke v državi. Po mnenju sodišča bi Wallace namreč ne utegnil dobiti dovolj podpisov za predložitev kandidature.

Wallace je poudaril, da je izdajstvo tretje stranke in da bodo sedaj volivci prisiljeni glasovati za fašizem, ker sta Truman in Dewey navadna predstavnika kapitalistov in militaristov.

Po vsem tem pa naj še kdo trdi, da je v Ameriki demokracija za vse.

ju, da je treba to provokacijo prišmerjati z metodami, ki so jih že dolgo časa uporabljali angleški kolonizatorji v Palestini.

Sovjetski delegat pri OZN pa je dejal med drugim, da je ta zločin povedal gno samo stvar: Treba je pohiteti z rešitvijo palestinskega vprašanja.

***

Kdo je bil grof Bernadotte?

Rodil se je leta 1895, na Švedskem. Kot nečak kralja Gustava je kot podpredsednik švedskega Rdečega križa vodil izmenjavno vojni ujetnikov — invalidov med Nemčijo in zapadnimi zavezniki v drugi svetovni vojni. Pozneje je bil imenovan za predsednika švedskega Rdečega križa. Preteklega maja ga je Varnostni svet OZN imenoval za svojega posredovalca za premirje med Arabci in Židi v Palestini. V tem delu se je grof opiral predvsem na angloameriške interese v Srednjem vzhodu.

PRVI REZULTATI

Marshallovega plana obnove zapadne Evrope

Tolažba Američanov

Amerikanski zdravniki se vznemirjajo, ker ljudje vedno uživajo omamno sredstvo benzedrina, ki začasno lajša pobitost in utrujenost. Tihotapijo ga v ječe, ker se po uživanju tega sredstva jetnikom zdi, da čas hitreje beži. Ljudje, ki uživajo to omamno sredstvo, so brez moči, manj trezno mislijo in se težko obvladajo.

„Sedi na štirih stolih“

Seveda ne v pravem pomenu besede, kajti današnji obroki hrane v Nemčiji niso taki, da bi se clovek ob njih tako zredil.

Ernst Rowohlt je edini založnik ki tiska in prodaja v vseh štirih zasedenih področjih knjige, da dosežejo naklado 100 in še več tisočev, medtem ko so ostali založniki veseli, če izdajo knjige v 5000 izvodih. Njegove knjige Ro-ro-ro izhajajo na časopisnem papirju, stavljeni so kot časopis.

Poleg nemških pisateljev izdajajo n. pr. Hemingwayja, Sinclaira Levisa (za sovjetske predele njegovo knjiga Kingsbloop Royal o rasnih razlikah v ZDA) za Američane pa spomine sovjetskega renegata Kravčenka (Izvolil sem si svobodo).

Težave z nemško mladino

Holandski cariniki na nemških mejah se pritožujejo nad obiski nemških otrok, ki prehajajo ponoči na Holandsko za dva do tri dni, kjer se najedo izbranih jedi in se potem zopet ilegalno vračajo. Ker so premladi, jih ne morejo zapreti, zato jih samo pošiljajo nazaj.

Vpadi Nemcev povzročajo veliko škodo in na holandskih mejah se jih boje tako kot so se nekoč bali ciganov.

korist in dobiček, toda za to se pa odrekajo neodvisnosti svoje države in postajajo mlajši partnerji ameriškega strica Sama, ki jim diktira, katere tovarne se morajo zapreti, kakšen bo kurz valute in kako se bo delalo. In vse to je bilo ponujeno tudi Češkoslovaški republiki.

Narodi v Palestini bočejo živeti v slogi

V Jeruzalemu so pristaši «Arabske osvobodilne zveze» razširili letake, v katerih pozivajo ljudstvo, naj naredi konec stalnim sporom. V letakih zatrjujejo, da so arabske čete pod poveljstvom Angležev, ki so vdrlj v Palestino azalega, ki jo je treba odstraniti, in da so te čete prišle v deželo, samo, da bi razdvojile Arabce.

Tudi v drugih predelih Palestine je delovanje proti vojni živahno. V preteklih dneh so se vršile številne množične demonstracije, na katerih so skupno nastopale arabske in židovske žene.

«Arabska osvobodilna zveza» je edina arabska napredna politična organizacija in vse njeno delovanje je usmerjeno k združitvi Arabcev in Židov v protimperialistično fronto.

NIAGARA FALS, 23. Drzen podvig je uspel 50 letnemu čolnarju Williamu Hilnu, ki se je v zaprtem sodu obdanim z železom spustil preko niagarskih slapov. Tok preko brzic je imel hitrost 65 km na uro. V prvem hipu ga je sicer pogoltnil vrtinec, vendar je prišel zopet na površino. Temu podoben akrobatski poiskus uspel prvič pred tremi leti.

«Lidovè noviny», glasilo Sindikata čeških književnikov so pod gornjim naslovom objavile uvodni članek znanega češkega publicista Stanislava Budina, v katerem članek izvaja:

Marshallov plan deluje že nekaj mesecev. Prve vsote so bile že do deljene posameznim državam in v vsaki državi že uraduje ameriški neuradni poslanik. Lahko torej pogledamo, kako plan deluje.

V ITALIJI

«New York Herald Tribune» je objavila vsebino govora, ki ga je imel James D. Zellerbach, ameriški zastopnik uprave Marshallovega načrta za Italijo v milanski trgovinski zbornici. Splošno je znano dejstvo, da so ti zastopniki dejanski gospodarski diktatorji v prizadetih državah, kajti zadostuje samo njihova beseda, da vsaka vlada, ki kaže preveč samostojnosti in ki ne izpolnjuje njihovih navodil, izgubi vsako nadaljnjo pomoč Marshallovega plana. Mr. Zellerbach je predložil v milanski trgovinski zbornici svoj načrt za Italijo. Njegov govor, kakor poudarja sam ameriški list, so pričakovali italijanski trgovinski krogi z veliko napetostjo, kajti vedelo se je, da bo predložil celo vrsto težkih ukrepov za italijansko narodno gospodarstvo. Zellerbachov načrt je zasnovan, kot poudarja omenjeni ameriški list, na likvidaciji nekaterih «nerentabilnih», industrijskih panog; predvsem graditvi ladij in avtomobilov, ki so še do sedaj vzdrževale z vladnimi dotacijami.

Toda tu gre «slučajno» za one industrijske panoge, ki bi lahko konkurirale ameriškem eksportu in ki so po prepričanju ameriških industrijcev v Evropi predvsem odveč. Proizvajalni stroški v ostalih panogah bodo morali biti drastično znižani, (zlasti v pogledu znižanja mezd). To pomeni — in tudi to poudarja ameriški list — odpuščitev približno 30% delavcev v državi, kjer se milijoni kmetov dobesedno tuše na svojih majhnih poljih, ker ne morejo iti v mesta, kjer za njih ni dela, niti se ne morejo izseliti. Na prigovor nekaterih italijanskih industrijcev, da bi podobni ukrepi še bolj povečali vrste komunistov, med katere bodo šli vsi novi brezposelni delavci, je Mr. Zellerbach odgovoril, da je dolžnost vlade, preiskrbeti brezposelnim delo z gradnjo javnih del in obljubil, da bo dal iz italijanskega deleža Marshallove pomoči sredstva za taka javna dela.

V FRANCIJI

O tem, kako deluje Marshallov Plan na Francijo, je znano. Podobno kot v Italiji, bo tudi v Franciji likvidirana letalska, avtomobilska in filmska industrija. Odstranitev vseh kontrol in regulacija trga sta pripeljali Francijo v težko inflacijo, k povišanju cen in splošni druginji. Nadaljnja posledica amarišizacije je velik odpor vlade proti povečanju mezd, kajti proizvajalni stroški morajo biti znižani. To povzroča velik socialen nemir, ki vodi v neprestano vladno krizo.

V ANGLIJI

V Angliji zaseda v teh dneh kongres sindikalnih organizacij in glavno vprašanje, ki ga ta kongres obravnava, je velika nezadovoljnost delavstva z gospodarskim položajem. Kot je znano, je Crippsova «Bela knjiga», predpogoj Marshallovega načrta, predložila astop cen in dobičkov. Po nekaj mesecih te politike so pa ostale mezde na isti višini, medtem ko se cene in dobički neprestano večajo. Iz tega izvira nezadovoljstvo delavstva s padcem dejanskih mezd in «divjev» števke. Cripps in administrator Marshallovega plana za Veliko britanijo zahtevata povečanje produktivnosti delavcev. V ta namen je bila ustanovljena posebna komisija, v kateri bodo ameriški podjetniki skupaj s britskimi podjetniki «boljših učinkovitejših» proizvajalnih procesov. Ta pa ne pomeni nič

drugega, kot pa še bolj povečano izkoriščevanje delavstva. Večja proizvajalnost naj se doseže izključno na račun delavstva pri istočasno znižani dejanski mezd.

V ZAPADNI NEMČIJI

In kakšen je položaj v zapadni Nemčiji, ki je postala ljubljeno in razvajeno dete Marshallovega plana? V zapadni Nemčiji je bila izvedena valutna reforma. Britanski časopis «New Statesman and nations», ki je zelo naklonjen Marshallovemu planu, piše o valutni reformi: «Socialne posledice te valutne reforme šele prihajajo. Milijoni malih nemških vlagateljev so bili uničeni, podobno kot se je to zgodilo v letu 1923. Toda industriji in bogatejši sloji nemškega naroda so iz valutne reforme izšli takorekoč nepoškodovani. Z odstranitvijo kontrole cen se cene povsod dvigajo

in špekulacija cvete. Drastični padec dohodkov je onemogočil deželnim in okrajnim oblastem, da napravijo tudi najmanjši korak za brezposelne delavce, katerih visoko število bo v zimskih mesecih zelo velik in važen problem. Z eno besedo: anglo-ameriška politika v Biconiji rešuje problem na isti način, kot ga je v Rimu uveljavil Signor Einaudi in v Parizu predložil Monsieur Reynaud. Ista bo tudi posledica: uspeh za finančnike in kapitaliste ter ogromna škoda, ki lahko postane katastrofalna v pogledu socialne pravičnosti, obnovitev liberalističnega gospodarstva z brezposelnostjo in nizkimi mezdami.

To so torej prve posledice Marshallovega načrta, ki je rešil vse gospodarske probleme omenjenih držav na račun delavskega razreda. Bogati sloji, ki so ta plan sprejeli in ki ga tudi izvajajo, imajo sicer

ZA TE PA JE MARSHALLOV PLAN

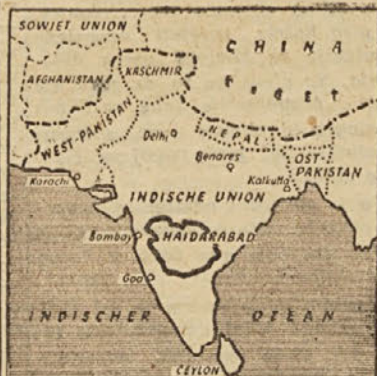
Najbogatejših družin v Italiji je 14. Evo jih po abecednem redu: Agnelli, Almagià, Borletti, Cini, Crespi, Falk, Feltrinelli, Gaggia, Marchi, Negri, Parodi-Delfino, Pirelli, Tonolli in Volpi. Teh 14 nadzoruje vso finančno moč Italije, velike truste, ki so med seboj povezani z gosto mrežo skupnih interesov. Ekonomske vozli, ki so v njihovih rokah, so naslednji: «Adriatica di elettricità», ki s kapitalom 4 milijard kontrolira 65 močnih družb; «Strade ferrate meridionali», ki nadzoruje 31 družb ob kemičnih do hotelskih, od transportnih do rudniških itd.; «La Centrale» za finansiranje električnih in telefonskih podjetij, ki kontrolira 26 družb; «Meridionale di elettricità», ki kontrolira 22 družb; «Edison», ki kontrolira 7 trustov, o katerih ima vsak po 10 družb; «Elettrotelefonica meridionale»; «Stet», «Idroelettrica Piemontese», «Falt», «IFI Fiat», «Italcimento», «Italgas», «Bombrini-Parodi-Delfino», «Burgon», Pirelli in «Sniia Viscosaa».

Teh 18 velikanskih finančnih skupin je praktično v rokah 14 ljudi, ki smo jih navedli. Vse te grupe so med seboj povezane in vsaka od njih je lastnica celega paketa akcij druge družbe. Vse pa so povezane z inozemskimi kapitalističnimi grupami.

Na glavni ulici mesta Hajderabad.

Hajderabad je glavno mesto istoimenske dežele. Sirok lep bulvar, ki ga zapira mogočen obok je najbolj prometna cesta. Če pa se vladar pelje skozi mesto, tedaj se morajo vsi pešci umakniti. Vrsta stalnih cestnih policajev skrbi za to, da se cesta lahko ob vsakem času izprazni.

Zemljevid kaže lego Hajderabad sredi dežel indijske unije. V primeru nadaljnjih spopadov se mora Hajderabad v prvi vrsti zanesti na pomoč Pakistana, mohamedanske države v Indiji. Toda kakor vidimo, sta oba dela Pakistana zelo oddaljena od Hajderabad.

Najbogatejšemu vladariu sveta so dnevi šteti

Dne 13. septembra so zgodaj zjutraj pričele tri dobro oborožene indijske armade svoj koncentrični napad na Hajderabad. 12. septembra popoldne se je še Nizam-ul-Mulk-hajderabadski knez vozil v starinskem «Fordu» po ulicah glavnega mesta. Po delapolnem dopoldnevu je v času obeda v družbi svoje ljube kože — dobil ultimatum iz Delhijev. Zato je svoj običajni obisk na materinem grobu opravil zgodaj, da bi se potem lahko takoj odpravil v pravljico Falaknuma-palačo. Seveda ni izgubil takoj vsakega upanja, dasi ni dvomil nad odločnostjo svojega nasprotnika, indijskega podpredsednika in ministra Sardarja Patela, ki si je hotel podvreči mlado republiko-zadnjo in najpomembnejšo vseh Indijskih kneževin.

Od 15. avgusta dalje od dne delitve in umika britanske zaščite, se je skoraj 300 knezov uklonilo, samo Hajderabad ne in manjkal je Indiji, akor zadnji dragulj na kroni. Toda velik del indijskih čet je zaposlez naradi sporov za Kašmir in tudi ni bila izključena možnost, da bo 70 milijonov mohamedancev Pakistana — da ne govorimo o arabski ligi — priskočilo na pomoč ogroženim istovercem, t. j. vladil nizama — Poleg tega pa se je Hajderabad mogel zanesti na svojo lastno armado, ki je bila že mesece v pripravljenosti in katere elitne čete tako imenovani «Krvavi fantje» so neustrašeni.

Skratka, vprašanje: ali vojna ali mir je bilo 12 sept. zvečer še odprto.

Zakladi kakor v pravljici deželi Kljub vsemu pa ni 62 letni vladar na ta večer pozabil obiskati dobro zavarovanih obokanih kleti svoje palače. Njegovo visočanstvo sir Usman Ali Khan Bahoaduz — hajderabadski nizam ni samo svetni in verski vladar, temveč tudi priznana najbogatejši mož sye-

ta. Toda ni samo bogat z denarjem, naslovi in papirji, temveč predvsem z zlatom in srebrom z diamanti in biseri. Ze ko je nastopil leta 1911 svojo službo, je podedoval premoženje, ki je bilo cenjeno na milijardo zlatih frankov. In od tedaj je svoje premoženje z uspešnimi finančnimi špekulacijami še povečal.

Mnogo se govori o dveh starih topovskih ceveh, ki stojita že od leta 1713, ko je zavladal prvi nizam, Kamrudin Ali Khan, na terasi hajderabadskega gradu in ki sta do roba napolnjeni s srebrniki. Pravi zaklad pa je v podzemeljskih obokih, do katerih ključke ima samo Sir Usman, sedmi vladar dina-

Nizam sir Usman Ali Khan Bahoaduz

stije. Od časa do časa obišče ta mož, ki je najraje preprosto oblečen, in ki si je nadel za pravilo, da ne bo porabil zase tedensko več od 20 frankov, svojo zakladnico, da se prepriča, da se ni debelega stoletnega prahu nihče dotaknil. Zdi se, kot bi se v teh zakladnicah iz Tisoč in ene noči pogovarjal sam s seboj o smislu svojega življenja.

Komu pripada moč? Na predvečer indijskega spopada se je verjetno vprašal, če ni nesmiselno boriti se za svojo državo, ko mu vse to njegovo bogastvo jamči neodvisnost. Toda ne gre

mu vendar za denar, gre za oblast, ki so jo njegovi očetje z muko zgradili in ki je noče za noben denar izgubiti. Seveda, štiri petine njegovih 14 milijonov podložnikov pripada hindu-veri in le zgornje plasti, posestniki, akademiki, državni uradniki in ministri kot on sam, so mohamedanci.

Toda nihče mu ne more očitati, da je svojo oblast izbraljal. Hajderabad je danes vzorna država v indijskem kaosu in razpolaga s svojimi železnicami, pošto, zračnimi programi in policijsko stražo. Univerza v Osmaniji je največja in najboljša visoka šola vzhodno Sueskega prekopa. Samo pristopa k morju — starega sna — še niso uresničili. Seje letos spomladi je nizam poslal svojega edinega sina, berarskega princa, v neki posebni misiji v Lizbono, da bi pridobil za Hajderabad portugalsko luko Goa. Ali bo šlo vse to delo v zgubo? Da o tem indijska vlada ne razmišlja, je razumljivo, če opazujemo gospodarsko in državno-politično stran problema. Hajderabad je skoraj tako velik kakor Anglija in že 50 let se sam vzdržuje. Je v Indiji na tretjem mestu glede proizvodnje bombaža, ima lastne železarne in jeklarne, kemično, steklarsko in papirno industrijo, lahko izvažata cement in oglje, sladkor in proso. Dokler so vse vodilne pozicije v rokah fanatičnih mohamedancev, ne preostaja delijskim mogotcem drugega, kot da poskušajo s silo doseči svoj cilj.

LONDON, 23. Eden največjih angleških atomskih znanstvenikov dr. Cabot Seton Bull je bil odpuščen od vsake znanstvene delavnosti v atomskem centru Didoot, ker je komisija za protiameriško delavnost odkrila v njem nič manj kot komunist.

Po tržaškem ozemlju

KRONIKA

OF za Tržaško ozemlje poziva vse člane, da podpro s prosto. voljnimi prispevki tovariše, ki jih je anglo-ameriško vojaško sodišče obsodilo, ker so branili dvojezičnost. Tajništvo OF je že prispevalo 50.000 lir. Prispevke sprejema uprava Primorskega dnevnika v ul. Ruggero Manna 29.

V Trstu je pričela poslovati delegacija jugoslovanske Izvozne in kreditne banke a.d. Beograd, ki bo vodila račune v zvezi z blagovnim prometom med anglo-ameriškim področjem STO-ja in bližnjim zaledjem Trsta.

In questo porco mondo tutto è possibile. Tako se večkrat opravičuje v enem izmed svojih panfletoev «Il Lavoratore». Skoraj da je temu res tako, kako bi sicer mogel «Il Lavoratore», to, kar je še večeraj opeval, danes blatiti. Sicer pa bodo v znamenju gornje fraze ljudje okrog «Il Lavoratore» pokazali še velike sposobnosti.

21. septembra 1944 so nacifašisti ubili 19 tržaških antifašistov pri Sv. Soboti. Ob spominskem dnevu so se tržaški antifašisti poklonili žrtvam za svobodo.

Tank se je zaletel v topolino. Na tem ni res nič posebnega, razen če vprašamo, kaj je prav za prav delal tank in to celo angleški na tržaškem trgu, ki nosi ponosen naziv Libertà (Svoboda).

Na razstavi psov, ki so jo priredili v mestnem parku, je bilo tudi precej italijanskih zastav. Pametni ljudje se sprašujejo, kaj imajo vendar psi opraviti z Italijo.

V Trstu se je pojavilo nekaj primerov tifusne vročice. Higienški in zdravstveni zavod je opozoril na protiukrepe, ki opozarjajo naj ne pijemo vode iz vodnjakov, naj ne jemo neopranega sadja, naj pazimo na kakovost rib itd. Urad priporoča tudi cepljenje proti tifusu in paratifu.

Znani slepar Nidoli je bil nad mlo obsodbo očitno zelo presenečen. Pravijo, da si je dal prilepiti v zapor kar nekaj steklenic vina, ki ga je radodarno delil med prijatelje in paznike.

Prav ma je, bo mogoče kdo dejal. Pa vendar ni tako, čeprav se tolovajski okradli urad za določanje cen. Če pa bi taka kraja prispevala k znižanju cen, no, potem pa naj še kar naprej krajejo.

Tretja mladinska brigada, ki nosi ime komisarja NOV tov. Ber. toka Justa, je odpotovala na avtocesto Zagreb-Beograd.

V Trstu imamo mednarodni zdravniški kongres, na katerem v glavnem obravnavajo borbo proti raku.

Tržaška visokošolska zveza je poslala vojaški upravi protestno pismo, ker ni izdala pravočasno potnih dovoljenj delegatom tržaške visokošolske zveze, da bi se mogli udeležiti sestanka mednarodne zveze visokošolcev v Parizu.

Italijanski državljani Melata Italo in Anglež Samuel Vernon sta zbežala preko bloka pri Bazovici na jugoslovansko stran, na tržaški pa na pustila ayto s svojima listnicama.

Tržaško civilno sodišče je obsodilo na 60.000 lir kazni odgovornega urednika Primorskega dnevnika zaradi objave dokaznega gradiva iz znanega ljubljanskega procesa proti nekaterim belogardiističnim vošnjakom, iz katerega je razvidno, da je bil z obtoženci povezan tudi duhovnik Filej iz Mavhinj. Čast duhovnika Fileja je s tem rešena?

Kršenje mirovne pogodbe izpopolnjujejo. Tako bi se dalo sklepati iz vesti, da je bil dosežen nov sporazum med italijansko vlado in anglo-ameriškim področjem Tržaškega ozemlja, ki potrjuje prejšnje sporazume med obema vladama.

ENODUŠNI PROTESTI PROTI VIŠANJU CEN

Tržaško delovno ljudstvo na protestnem zborovanju proti višanju cen

Tržaško delovno ljudstvo je tako težko prizadeto z novimi poviški, da s strahom gleda na življenje pred seboj. Iz vseh pogovorov, ki jih imajo delavci, posebno pa še žene, veje velika skrb: kako bom izhajal s svojimi prejemki zdaj, ko sem že do zdaj težko živel in sem se moral celo večkrat zadolžiti. Tržaško delovno ljudstvo je pod fašistično Italijo, posebno zato, ker se je spuščala v vojne avanture, bedno živelo, a v času druge svetovne vojne se je popolnoma iztrosilo. O kakšnih rezervah pri našem delavstvu ni bilo govora, a tudi v treh letih povojnega gospodarstva, kljub raznim «podporam» in «pomoci» z onstran oceana, se ni moglo postaviti na noge.

In tako ni čudno, da gledajo zdaj vsi tržaški delavci z grozo in strahom na nove cene in da je prav to vprašanje zdaj središče njihovih misli in razgovorov.

Med delovnim ljudstvom vre in skrb za vsakdanji kruh, skrb da se brez dolgov ne bo mogla družina niti enkrat do siteda najesti, vzbuja v vseh nezadovoljstvo. Kaj se res ne bodo razmere na našem ozemlju uredile? Kaj bomo res živel iz dneva v dan bedneje - kljub napolnjenim trgovinam, ki naše nezadovoljstvo še stopnjujejo! Kam nas vleče zapadni imperalizem, ko vidimo, da se življenje na vzhodu, znatno boljše, da uživajo delavci demokratičnih držav vso podporo in pomoč.

Kako bo morala in zavest, da je delo najnujnost, v naših mladih delavcih rasla, če se gode primeri, ki je slepar na veliko obsojen na enako kazen kakor brezposelni delavec, ki si je vzel majhno vsoto, da se enkrat do siteda naje, zato ker ne more, kljub skrbnemu prizadevanju dobiti zaposlitve.

In namesto da bi delavci delali in dali vse svoje napore za naraščanje blaginje, se morajo vse njihove sile trositi v borbi proti ukrepom, ki ogrožajo njihovo življenje in življenje njihovih družin.

Delavci ILVE zahtevajo, da vojaška uprava prekliče ukaz o povišanju cen, kajti sicer bodo delavci potisnjeni v še večjo bedo kot so zdaj. Zahtevajo, da vojaška uprava skliče predstavniške sindikalnih organizacij, s katerimi naj preuči položaj ter najde najboljšo rešitev tega problema.

Zveza Enotnih sindikatov je sklicala v torek zvečer 21. t. m. na trgu Perugino protestno zborovanje proti povišanju cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam. Zborovanja se je udeležilo mnogo tržaškega delovnega ljudstva. Govorila sta dva govornika v italijanščini in slovenščini.

Poudarjala sta, da je za uspešno borbo potrebna enotnost vsega delavstva in da naj se zato vsi strmejo v enoten demokratični blok ne glede na politično pripadnost. Govornika sta pozivala delavce, naj

bodo vedno solidarni s tistimi tovariši, ki stavkajo v obrambo svojih pravic, ker je nemogoče, da bi delavec kril stroške za življenje, posebno še, če ima družino. Enotni sindikati zahtevajo od vojaške uprave, da ukaz o povišanju cen prekliče in da se v bodoče v vseh podobnih vprašanjih res posvetuje s predstavniki delavstva.

Prav posebej pa bi morali v takih ekonomskih ukrepih upoštevati brezupen položaj brezposelnih in upokojenec. Zborovanje je izzvelo v eno samo zahtevo: ukinitev povišanja cen.

Barbarsko početje tržaških fašistov

Na zahtevo slovenskih staršev, ki žive v središču mesta, je VU odprla slovensko ljudsko šolo v ul. Sv. Frančiška.

Fašisti, ki so se po reakcionarnem časopisju strupeno zaganjali v slovensko šolsstvo, so s svoje gonjo dosegli višek: zaprli so slovensko šolo v središču mesta. Na vrata so prilepili listek napisan v italijanščini, da se vrši vpisovanje v ul. Giotto, kjer je italijanska osnovna šola.

Slovenski starši, ki so pripeljali svoje otroke k vpisovanju, so zahtevali, da učitelji vpisujejo šolarje pred zaprtimi vrati na cesti.

Italijanski šovinisti so pokazali vso svojo kulturo, pokazali so, da so slabši od svojih prednikov - fašistov.

Toda tudi mi Slovenci na TO homo dokazali, da smo v borbi za svoje krvavo pridobljene pravice neomajni in da bomo kljub vsem barbarskim početjem neofašistov šli dalje svojo pot v izgradnji svojega svobodnega in kulturnega življenja.

TRŽAŠKE DEMOKRATIČNE ŽENE

Izvršilnemu odboru mednarodne demokratične ženske zveze

Članice Izvršilnega odbora Slovensko - italijanske ženske zveze STO-ja so poslale Mednarodni demokratični zvezi žena pismo, ki pojasnjuje razmere v naši organizaciji.

Ustanovni kongres, ki je bil od 6. do 8. marca t. l. v Trstu, je samo začetek nove dobe v našem ženskem gibanju, kajti organizacija je bila ustanovljena že 1941 leta. Bila je najtesneje navezana na fronto jugoslovanskih žena, kot je bil ves upor v Trstu in na Primorskem tesno povezan z mogočno osvobodilno borbo jugoslovanskih narodov.

Ob osvoboditvi je štela ženska organizacija na Tržaškem ozemlju 45.000 žena. Po osvoboditvi pa je pridobivala vedno večje število članic, ki jih je vzgajala za dosledno borbo za pravice delovnega ljudstva.

S sklepom mirovne konference o ustanovitvi STO-ja je dobila naša politična aktivnost nov okvir, toda vsebina je ostala ista, kar potrjuje tudi program sprejet na ustanovnem kongresu.

S tem programom je ASIZZ Tržaškega ozemlja bila sprejeta v Mednarodno federacijo demokratičnih žena. Žene cone «A» in «B» imajo zelo različne pogoje pri svojem delu, kljub temu pa ni trpela

enotnost organizacije ASIZZ, dokler niso resolucije Informacijskega urada o komunistični partiji Jugoslavije izkoristili razni elementi za svoje revizionistične namene. Del vodstva ASIZZ je takoj po objavi resolucije v imenu celotne organizacije izjavil, da resolucijo odobrava. Iste članice, ki so samovoljno preusmerile vse politično-propagandno delo, so začele izključevati iz vodilnih organov tiste članice, ki niso hotele sprejeti omenjenih resolucij za podlago vsega delovanja. Ne glede na to, da združuje ženska organizacija žene različnih ideologij, bi morale vse priznati resolucijo kot prvi pogoj za članstvo ASIZZ.

To je absurdni odklon od pravega namena naše organizacije, ki je vedno pozivala vse žene v borbo proti imperalizmu.

S takim postopanjem je del aktivist ASIZZ izdal demokratični tabor ter postal zaveznik imperialističnih načrtov, ki hočejo priključitev Trsta k Italiji.

Ker je postajala ta nevarnost vsak dan bolj jasna, so nekatere članice Izvršilnega odbora ASIZZ pozvale glavni odbor, naj vztraja na dosedanji poti, ki je edina pravilna in ki edina predstavlja program, s katerim smo ustopile v

Povišanje cen in sindikalna politika

(Nadaljevanje s 1. strani)

pri raznih okupacijskih oficirjih.

Zadnji dogodki v sindikalnem življenju nam žal dokazujejo, da drče sedanja voditelji Enotnih sindikatov vedno bolj v oportunistem, da s svojimi pismi Delavski zbornici ustvarjajo videz, da se ne da v Trstu brez nje prav nič narediti in doseči, kar pa je v kričeem nasprotju z njihovimi trditvami o neki revolucionarni liniji in o hegemonski vlogi delavskega razreda, saj je Delavska zbornica razen tega, da je agentura delodajalcev, tudi po sestavu svojega članstva izrazito malomeščanska.

Tržaško delavstvo vprašuje kompromisarske sindikalne voditelje, ali so za odločno in brezkompromisno borbo, ki jo mora voditi delavstvo tudi v tem vprašanju, ali pa hočejo še dalje držati po poti izdajstva interesov vsega delovnega ljudstva. Pot je samo ena, to je odločna borba kakor so jo sindikati vodili doslej, vsaka druga taktika pa je obsojena na neuspeh in polom. In za tak polom bodo morali dati račun ne le pred tržaškim delavstvom, ampak tudi pred vso svetovno demokratično fronto.

Šolske vesti

Vpisovanje v vse slovenske šole se zaključuje 25. septembra. Le učenci, ki polagajo izpite, se smejo vpisati do 30. t. m.

V Trstu bo začela s poukom dvorazredna trgovska šola. V prvi razred se je vpisalo že zadostno število učencev, vendar pa se dijaki še lahko vpišejo. V to šolo se sprejemajo učenci z dovršeno 8 razredno osnovno šolo ali nižjo strokovno šolo (avviamento). Po dovršeni dvorazredni trgovski šoli v tretji razred trgovske akademije z dopolnilnim izpitom iz slovenščine, latinščine in strokovnih predmetov. Vpisovanje je vsak delavnik od 10. do 12. ure v ulici

Starši otrok, ki bodo letos vstopili v šolo, morajo pri vpisu predložiti potrdila o cepljenju proti Lazaretto Vecchio št. 9/11. kozam in davici ter potrdilo o zdravstvenem stanju očes. Ta potrdila izdajajo vsak dan od 9. do 11. ure dopoldne v sobi št. 5 na Higienškem uradu (vhod iz ulice Duca d'Aosta).

V oktobru bo dijaški teden. Vse organizacije, starše, dijake, prav vse demokratično ljudstvo opozarjamo že zdaj nanj, kajti dolžnost je, da našega dijaka podpremo in mu pomagamo pri njegovem šolanju.

Mednarodno demokratično federacijo žena. Toda ostali del Izvršilnega odbora ni dopustil, da bi se o izjavi mirno diskutiralo. Seja glavnega odbora se je spremenila v srmatotno kričanje in psovanje. Posledica je bila, da so bile nekatere članice, ne da bi se o njihovem stališču razpravljalo, izključene.

Izvršilni odbor Mednarodne federacije žena lahko povsem spozna vse protidemokratično delovanje nekaterih elementov. Med temi sta se najbolj odlikovali Bernetič Marina in Burlini Loredana, ki sta zastopali ASIZZ Tržaškega ozemlja v Mednarodni demokratični federaciji žena. Vpliv, ki sta ga imele na naše žene, sta izrabili in izzvali razdor, zato ne moreta več zastopati našega gibanja v svetu. Odrakamo jima to mesto in izvolile bomo nove predstavnice, ki bodo uredno zastopale demokratične žene Trsta.

Istočasno izjavljamo, da bomo odločno preprečile vsak poizkus izkoriščanja naše organizacije v nacionalistične, protidemokratične namene in da bomo nadaljevale borbo za utrditev mira v svetu.

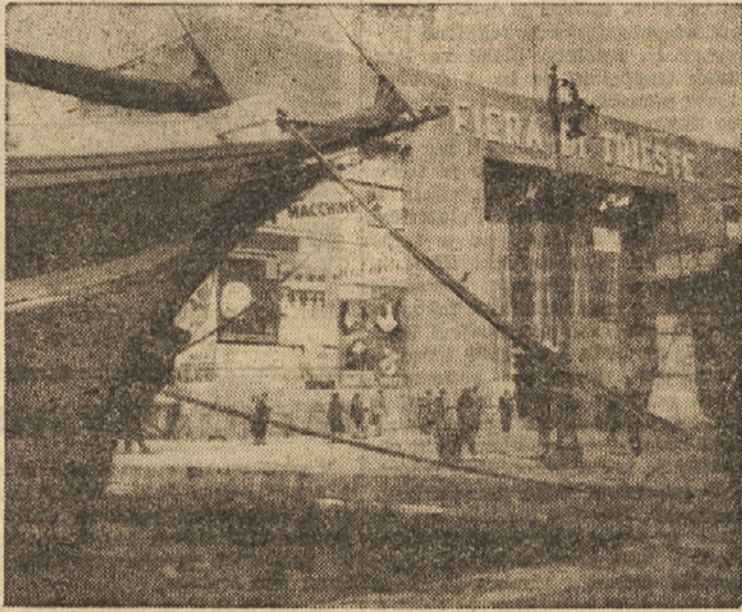
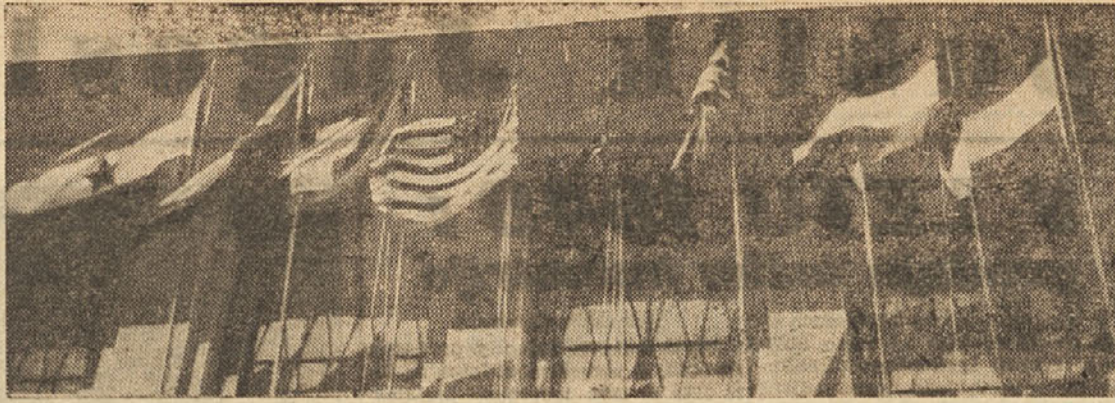
V nedeljo ob 9 uri (sončna ura) bo v Izoli konferenca ASIZZ za Tržaško ozemlje, ki bo pokazala v luči sedanjih dogodkov delovanje napredne ženske organizacije.

ZGODOVINSKI JUBILEJ

Glasiło osvobodilne fronte za Tržaško ozemlje »Primorski dnevnik« je pretekli teden obhajal zgodovinski jubilej — tisočo številko.

1000 številka edinega slovenskega dnevnika v Trstu pomeni 1000 dni borbe za politične, socialne in kulturne pravice slovenskega naroda na tem kosu slovenske zemlje, pomeni 1000 dni nepopustljive borbe v skupni fronti slovanskih in italijanskih demokratičnih sil proti angloamerišnemu imperializmu in domači reakciji, pomeni torej 1000 dni v zvesti službi ljudstvu, demokraciji in miru. V današnjih razmerah pri nas pa predstavlja jubilej »Primorskega dnevnika« nedvomno zagotovilo, da bo nadaljeval borbo po poti, ki jo je nastopil v najtežjih dneh zgodovine naših narodov, v narodno osvobodilni borbi pod imenom »Partizanski dnevnik«.

Tovariškemu uredniškemu zboru »Primorskega dnevnika« uredništvo našega Tednika k jubileju izkreno čestita.

Letošnji tržaški velesejem je z ozirom na razstavljeno blago kvantitativno in kvalitativno boljši kot lanski. Kljub temu pa, da predstavlja Trst naravno zvezo srednje Evrope s prekomorskim svetom, nima tudi letošnja razstava v nobenem oziru za dostojno mednarodnega značaja. Tudi letošnji velesejem namreč ni preokrajšil okvir italijansko-jugoslovansko-tržaške prireditve. Ostale države so zastopane v tej ali oni stroki z eno ali dvema tvrdkama. Letos se opaža na velesejmu nekoliko večje stremenje Trsta, da stopi v ospredje s svojim gospodarstvom, saj so Združene jadranske ladjedelnice dostojno predstavile svojo sposobnost in strokovno izurjenost tržaškega delavstva. O velesejmu bomo podrobneje poročali prihodnjic.

V Kopru pripravljajo prvo gospodarsko razstavo

Poleg dvomesečnega tekmovanja in priprav za svečan zaključek, so sedaj priprave za gospodarsko razstavo, ki bo v Kopru od 17. do 24. oktobra. Razstava, katero privedi okrožni gospodarski odsek za Istro, bo prikazala vse možnosti gospodarskega razvoja v Istri, že dosežene uspehe in bodoči razvoj gospodarstva istrskega okrožja.

Vsak delavec, obrtnik, vsak kmet, tovarne in ustanove bodo videli na razstavi svoje delo, pomen in važnost vsakega poedinca v skupnosti za splošni napredek in dvig gospodarstva.

Prikazana bo odlična vloga in namen načrtnega gospodarstva in pot, po kateri se bo moralo razvijati vse delovanje.

Razstavljeni bodo vsi pridelki zemlje in izdelki industrije. Kmetije in kmetijske zadruge bodo na razstavi imeli največjo vlogo. Saj bodo prikazali vse kmečke pridelke, povrtnine, sadje, živino, tipična vina, škodljivce kmetijstva in sredstva za njih pobijanje. Prikazana bo važnost zgodnjih pridelkov in povrtnin glede na bližnji tržaški trg, katerega Istra lahko zalaga s priznanimi zgodnjimi pridelki.

Ribarstvo bo poleg kmetijstva tudi dobro zastopano, ker je odlični gospodarski čimtelj posebno za prehrabeno industrijo v Izoli.

Industrijalna razstava bo prikazala svojo važno vlogo in nakazala široke možnosti izkoriščanja domačih surovin.

Za časa razstave bodo na sporedu razne kulturne prireditve, gostovanje gledališča, opere, kinopredstave, zabavni večeri na prostem in na morju. Spoznali bomo naravne lepote istrske obale in možnosti razvoja turizma v bližnji bodočnosti.

Vsaka kmetijska zadruga ima nalogo, da razstavi svoje najlepše pridelke. Kmetije in zadruge pa medsebojno tekmujejo, kdo bo na najlepše in najbolj nazorno pokazal sad svojega dela in prizadevanja za napredek.

Razstavljeni bodo najlepša živina istrski voli, krave, kokoši in druga perutnina. Prav tako bodo razstavljeni svoje izdelke obrtniki, med katerimi je veliko zanimanje za razstavo.

Kdor bo najlepše prikazal svoje delo, mu bo vodstvo razstave podetilo lepo nagrado. Najlepša nagrada pa bo osebno zadoščenje in priznanje občinstva, ki bo ne dvomno v velikem številu prišlo na razstavo iz Istre in Trsta.

Posebno za tržaške kmete in delavce iz cone »A« bo razstava zelo poučna. Prikazala jim bo, kaj se lahko doseže, kjer je ljudska oblast. Razstava bo očitno pobila vse klevete in laži reakcionarnih tržaških krogov o gospodarskem stanju v Istri. Vsak bo na lastne oči videl in se prepričal o resničnem stanju in napredku gospodarstva v coni »B« Tržaškega ozemlja in o povezanosti tega ozemlja na Trst in naravno zaledje, Jugoslavijo.

Razstava bo ob obali bližje pomola, kjer se cepi cesta v Smededolu, v surovi zgradbi, kjer bodo do prihodnje pomladi dovršili lep hotel, veletrgovino in sindikalni dom.

Na delu so gospodarstveniki, razne ustanove, obrtniki, zadruge, gradbeniki, slikarji in umetniki. Tako bo prva gospodarska razstava v Istri res lepo uspela.

CONA B: PREGLED DELA IN USPEHOV LJUDSKIH ORGANIZACIJ

V nedeljo 19. septembra je bila v Kopru v gledališču Ristori okrožna konferenca SIAU. Predsednik konference tov. E. Laurentj je poudaril njeno važnost, kajti pokazala bo delo in uspeh zadnjih mesecev.

Tov. Beltram, tajnik okrožnega odbora SIAU, je v svojem referatu analiziral politični položaj ter poudaril, da nas uspehi pri delu prepričujejo, da smo na pravilni poti. SIAU pa mora še bolj kot do zdaj nuditi vso podporo ljudski oblasti, kajti nastopil je nov sovražnik, ki hoče razbiti našo veličastno zgradbo, postavljeno na temelju tolikih žrtev. Ljudske množice

slučiti, da je to zavestna sabotaža sovražnih elementov. Toda še moramo biti budni, ker so se nekateri vidaljevci skrili, da bi se nadaljevali svoje razdiralno delo. Proti njim se bomo borili, ker zavestno delajo proti ljudski oblasti.

Tov. Beltram je govoril nato o izrednem kongresu SIAU, ki so ga nedavno organizirali v Trstu, kjer je predsednik Pogassi govoril, da v coni B gospodujejo metode brezobzirnega policijskega zatiranja. Gospod Pogassi trdi prav isto kot ves reakcionarni tisk in CLN. Mi tem umazaniam napadom ne bomo odgovarjali, kajti

kmečkega človeka nekaj manj kot 20.000 Jllr. To je ogromna vsota, ker označuje visoko produktivnost in široko možnost nabave.

Prav tako je značilen pregled prometa ljudi med obema conama. Iz cone B v A je prepotovalo s prevoznimi sredstvi 1.833.807, iz cone A v B pa 1.955.190 ljudi. Kljub temu da je izvoz prepovedan, se je v 1 letu preneslo blaga v malih količinah iz cone B v cono A za 156.300 Jllr.

Manj blaga se je preneslo v obratni smeri. Ta številka je ogromna v primeri z malim številom prebivalcev v coni B. Govoričenje, da vlada v coni B pomanjkanje, je tu postavljeno na laž.

Ne moremo trditi, da ljudje nimajo denarja, četudi se bo dobil morda kdo, ki ga nima na pretek. Vendar pa ni nikogar, da ne bi mogel sorazmerno nizkega davka poravnati. V posameznih vaseh določijo na množičnih sestankih pobiranje davkov. To postane za vse vaščane zakon, KLO pa postopajo včasih nepravilno ter mečejo v isti koš bogate in revne ter izvajajo v vseh primerih enake ukrepe. Znanje pa je, da so prav kulaški elementi tisti, ki ščuvajo in zavlačujejo plačevanje davkov. Frontovske organizacije morajo to stvar popraviti, prav tako morajo to svojo podporo nuditi zadrugi in zadrugi domovom.

Tov. Beltram je govoril dalje o nalogah zadrug za izpopolnjevanje gospodarstev ter o zadrugi domovih, ki morajo postati središče gospodarskega in kulturnega življenja vasi.

V prvem letu sistematičnega gospodarstva smo si pridobili dosti izkušenj in na podlagi teh je potrebno, da izdelamo podrobni načrt za leto 1949. Prav vsi moramo strniti svoje sile, da bomo v svojem delu popolnoma uspešni. Tisti elementi pa, ki hočejo naše delo ovirati, so pa že v naprej obsojeni na propast.

Tov. Beltram je podal organizacijsko poročilo tov. Venturini, ki je med drugim dejal:

Zadnji dogodki so bili težak preizkus naše organizacije. V bujskem okrajnem odboru SIAU so ostali prav vsi tovariši na liniji doseganja enotnosti in bratstva ter tako tolmučili voljo vsega prebivalstva.

V koprskem okrajnem odboru pa so tovariši Brunetto Degrassi, Italo Balbi, in Cont Giovanni šli na pot razbijanja in zato bili iz SIAU odstranjeni. Iz okrožnega odbora je bila odstranjena Loredana Burlini, ki je neupravičeno napadala vse organizacije v coni B ter ljudsko oblast. Omenjena je samovoljno zapustila cono B, poleg nje pa še član okrožnega odbora

ra SIAU Bacicchi Silvano.

Uvod v dvomesečno tekmovanje je bil 15. avgusta s festivalom v Izoli. Lahko trdimo, da je kljub poizkusom sabotaže s strani nekaterih tovarišev dobro uspel.

Prve številke dvomesečne tekmovanja

Prvi teden dvomesečnega tekmovanja je bil posvečen organizaciji in načrtom. Okvirni program je predvideval sledeče: gradnja 10 zadrugi domov, obnovo 20 porušenih poslopij, obnovo 150 km cest, izgradnja 4 vodnjakov, 3 športnih igrišč, 3 mostov, odstranitev 6 porušenih poslopij, 400 novih članov zadrug, splošni dvig zadrugištva, 35 večernih analfabetičnih tečajev, novih dramskih skupin, pevskih zborov, 50 predavanj, 5 čitalnic, 700 novih članov. Pri širjenju fronte v koprskem okraju 500 novih članov, v Bujsčini pa mora število članstva doseči 9000. 6 sektorjev mora doseči 100% vpis članstva. Socialni fond mora razdeliti med najsiromašnejše preko 100.000 Jllr. Pri delih za izvedbo tekmovanja mora sodelovati za koprski okraj 9233 oseb, ki morajo izvršiti 128.745 ur prostovoljnega dela in 676 voz, ki morajo opraviti 5392 ur dela.

Sedaj pa imamo za seboj polovico tekmovanja. Podatki prvega meseca niso popolni, vendar pa lahko računamo, da bo dvomesečno tekmovanje uspelo. V okraju Buje je sodelovalo pri udarniškem delu 15. septembra 4.661 prostovoljnih delavcev. V tem času so naredili 32.915 ur dela v vrednosti 4.142.415 Jllr.

Iz okraja Koper se je udeležilo prostovoljnega dela po podatkih do 10. septembra 10.166 ljudi, ki so napravili (Nadaljevanje na str. 12.)

Zadrugi dom v Vanganelu se dviga

še morajo budno spremljati vse dogodke in razkrinkavati razbijaško delo provokatorjev ter obsoditi neumno gonjo proti delu in življenju v coni B, ki se prav nič ne razlikuje od tiste CLN-a.

V času, ko se imperialistični svet bori, da bi si zopet pridobil izgubljene pozicije, moramo delovanje frakcionarjev še bolj obsoditi. Prav tako obsojamo tudi članke glasila Informbiroja, ki so ga vidaljevci poslali Informacijskemu uradu, ker je, kakor prav vsi lahko sodimo, lažniv.

Brez dvoma predstavlja resolucija Informbiroja enega najvažnejših političnih dogodkov v svetu. In če bi pri nas v Istri dopustili, da bi razni agenti v imenu internacionalizma razdiralno delovali, bi bila naša revolucionarna borba likvidirana, prenehala bi obnovitvena dela, a o ljudski oblasti bi v naši coni ne bilo več niti sledu. Po delu vidaljevcev v coni B vidimo, da so se na svoj nastop že dolgo pripravljali. To je vidno posebno pri sindikatih, pri italijanski kulturi, predvsem pa pri agitacijsko-propagandnem delu. Cesto smo kritično opazili njihovo delo, a nismo mogli

dejstva popolnoma drugače govoriti. V coni B smo ohranili enotnost v revolucionarnih pozicijah in te so najtrdnjejši porok za pravilnost poti v borbi proti imperializmu.

Načrtno gospodarstvo

Jasno je, da se tudi pri nas delajo napake, a mi se zavestno borimo proti njim. V nas ni spletkarij, podtalnega delovanja in podlih namenov, ker želimo in delamo, da bi naši ljudje, naše delovno ljudstvo zaživel lepše življenje, da bi se standard dvignil, da bi se kultura razširila. Za vse to imamo dokaze in tudi uspehe: n.p. težki delavec dobi na nakaznico hrane za 2940 kalorij dnevno, srednji 2192, ostali nekoliko manj. Za nabavo teh količin hrane potroši delavec 7 do 12% svoje dnevne plače. V Trstu pa dobi težki delavec malo več kot naš srednji, drugod pa je razmerje še slabše. To je velik uspeh, kajti pred dvema ali še celo pred letom je bil položaj pri nas še zelo težak.

Letos so se posebno razvile kmetijske zadruge, ki so odkupile pri kmetih blaga v vrednosti nad 800 milijonov Jllr, kar znaša na vsakega

Na prostovoljnem delu za gradnjo doma

Iz republika Jugoslavije

KRONIKA

* Strokovno časopisje iz Jugoslavije plenijo avstrijske oblasti na Koroškem. Plenjenje in nedavne teroristične akcije v Rožu z motorizirano policijo in orožništvo, preiskavami in racijami imajo samo en namen: ustrahovati slovenske koroške ljudi ter jih z grožnjami odvrtiti od njihove zahteve po priključitvi k Jugoslaviji.

* V Sloveniji uničujejo lubadarja po gozdovih. Ker so z akcijo pričeli pravočasno, se je njegovo širjenje ponekod ustavilo, drugod pa je število šk. hlijcev pričelo padati. Zaradi uničevanja lubadarja so morali podreti najmanj 200.000 dreves, ker je to edino najuspešnejše protisredstvo.

* Plenum centralnega sveta Ljudske mladine Jugoslavije je zasedal. Na njem so sprejeli načrt nove mladinske organizacije, ki jo bodo ustanovili na skupnem kongresu Ljudske mladine Jugoslavije in SKOJ-a, ki bo letos v decembru. O načrtu je dejala Brana Perović na zasedanju: «Prizadevali smo si, da izrazimo v statutu tiste posebnosti SKOJ-a, ki jih je prinesel SKOJ v Ljudsko mladino ter tiste njegove posebnosti, ki jih bo prinesel v Ljudsko mladino sedaj, ko ne bo več samostojna organizacija. Na drugi strani pa smo se trudili, da bo dobilo v tem načrtu izraza tisto, kar je določil V. kongres KP Jugoslavije z namenom, da bi postala nova organizacija enotna organizacija vse mladine».

* Reprezentativni hotel v Novem Beogradu bo dobil temelj, na katerem bo zgrajen. To bo betonska plošča kot uravnavač sloj. Na njej pa bodo šele pričeli graditi hotel. Ploščo grade na poseben način, ki se v Jugoslaviji šele prvič uporablja.

* Slovenski rudniki so tekmovali. Od vseh obratov je bil najboljši rudnik Zagorje, na drugem mestu so Trbovlje, tretje mesto pa je pripadlo rudniku Hrastnik.

* Novo vlado imajo v Ljudski republiki Bosni in Hercegovini. Novi predsednik vlade v LRBH je Djura Pucar-Stari.

* V Makedoniji je dozorel letošnji tobak. Obirali so ga v začetku tega meseca. Letošnji pridelek je mnogo boljši od lanskega, čeprav je bilo vreme slabše.

* Samo tisto živino smejo klati v Jugoslaviji po novem odloku ministrstva za poljedelstvo, ki ni primerna za rejo in delo ali pa je starejša od 10 let, pa tudi mlajša, če ni za razmnoževanje in če ima telesne hibe. Od drobnice pa smejo klati vse ovce, ki so starejše od 7 let, ki imajo vidne telesne napake ali črno volno.

* Teden gasilstva imajo sedaj v Sloveniji.

* Zadrudni dom v Kanalu bo kmalu končan. Graditelji zadrudnega doma v Cepovanu pa so ustanovili delovno brigado, da bo dom lahko zgrajen do 29. novembra.

* V Ljubljani so se v nedeljo polkustili tesarji, kdo med njimi je najboljši in najurnejši. Zmagal je Karel Pitkovnik iz Celja. Drugi pa je France Mlakar iz Ljubljane.

* 32 delavskih ekonomij imajo sedaj v občini Ljubljane. Najboljše so uredili svojo ekonomijo delavci Litostroja. Preskrbuje jih s povrtnino, mlekom in mesom. Zeleničarji imajo ekonomijo na Lavrici. Letos so na njej pridelali 50.000 kg. krompirja.

* Dr. Ivan Ribar je obiskal graditelje Novega Beograda.

* Ljudska fronta Pulja bo dala v čast II. kongresa KPH 65.000 ur prostovoljnega dela.

* Mladina, sindikalisti vse delovno ljudstvo Jugoslavije pošilja v teh dneh protestne resolucije zaradi metod češkoslovaške policije napram jugoslovanskim učencem v gospodarstvu, ki niso hoteli na Češkoslovaškem «prostovoljno» podpisati laži IU. Plenum centralnega odbora AFZ izjavlja v svoji resoluciji: «Z ogroženjem spremljamo in obsojamo ravnanje z našimi otroki, učenci v gospodarstvu v Češkoslovaški, ker nas to ravnanje spominja na aretacije otrok med okupacijam».

V LETU 1949: gradnja težke industrije

V Beogradu je bila konferenca ob prisotnosti ministra za težko industrijo Franca Leskovška in direktorjev ter glavnih inženirjev podjetij težke industrije. Na njej so kritično in samokritično pregledali uspehe in neuspehe pri uresničevanju plana prvega, drugega in tretjega četrtletja in sprejeli sklepe ter dali perspektivo za četrto četrtletje, da bi lahko izpolnili in celo preseglili plan za leto 1948.

Glavni govor je imel minister Leskovšek, ki je poudaril, da niti za eno tovarno ni bil plan tako obsežen, da ga ne bi mogla izpolniti. Navzlic temu pa niso nekatere direkcije plana izpolnile. Zato je tovariš minister prešel na ugotavljanje vzrokov, ki so dovedli do tega.

Dejal je, da so direktorji tovarn, ki so znali reševati težave glede pomanjkanja nekaterih inozemskih materialov uspeli pri dosegu plana, drugi pa, ki se niso znali boriti proti težavam in jih niso odstranjevali pa seveda plana niso mogli doseči.

Dotaknil se je sodelovanja vodstva podjetij s partijsko in sindikalno organizacijo v podjetju, ki mora temeljiti na strogi ločitvi dolžnosti, in sicer na vseh področjih uprave v podjetjih.

Naglasil je, da je izredno važno, da delavstvo pozna proizvajalni plan ter da je operativni plan izdelan po dneh, oddelkih in strojih; da direktorji pospešujejo udarnišvo, racionalizatorstvo in novatorstvo; pospešujejo pozornost napredovanju «Naslednje vprašanje je delovna sila v tovarnah», je dejal minister Leskovšek. «Jasno je, da danes povsod primanjkuje delovne sile». Zato je potrebno delo organizirati in premestiti režijske delavce v proizvodnjo.

Končno je tudi važno, da bodo vse zaloge materiala, ki leže po nekaterih tovarnah še vedno neizkoriščene, razporejene v proizvodnjo. Glede na naloge, ki čakajo težko industrijo v letu 1949, je dejal minister Leskovšek:

Čaka nas naloga, da izdelamo mnogo več strojev za razno industrijo in kmetijstvo. Čaka nas naloga reorganizacije in rekonstrukcije našega kmetijstva in v ta namen je treba izdelati popolnoma nove proizvode v težki industriji, ki bodo omogočili, da se bo povečala produktivnost dela v našem kmetijstvu in ki bodo omogočili, da bo nudilo kmetijstvo več hrane delavstvu v industriji ter prebivalstvu v mestih in se tako osvobodijo novi tisoči delavcev za našo industrijo. Našemu kmetijstvu bomo pomagali s tem, da mu bomo dali

vrsto novih proizvodov kakor n. pr. moderne pluge, moderne in boljše mlatiline in sejalne stroje za žito in koruzo, stroje za saditev krompirja, stroje za konopljo in sončnice, stroje za razsipanje umetnih gnojil, motorne pluge ter motorne kosilne stroje za hribovite kraje. Nadalje moramo izdelati nove turbine, generatorje in transformatorje zaradi elektrifikacije naše države, nove konstrukcije in instalacije za črno metalurgijo, proizvodnjo nafte za rudnike, valjarne, visoke peči, razne druge orodne stroje itd. Našemu gospodarstvu, vojski in pomorstvu moramo dati več jekla, železa in dobrega blaga. Čaka nas naloga, da si pridobimo in proizvedemo v industriji motorjev in v kovinski industriji nad 40 popolnoma novih proizvodov, ki so našemu gospodarstvu zelo potrebni.

V elektroindustriji je glede na večje potrebe v načrtu širši plan v odnosu na leto 1948, in sicer za 60 odstotkov. Težko industrijo moramo graditi hitreje kakor določa petletni plan, da bomo ustvarili podlago za gradnjo lahke industrije, za rudarstvo, za proizvodnjo nafte, lajdelništvo, kmetijstvo in gozdarstvo.

V kapitalni izgradnji imamo v načrtu graditev novih in dograditev letošnjih objektov, posebno

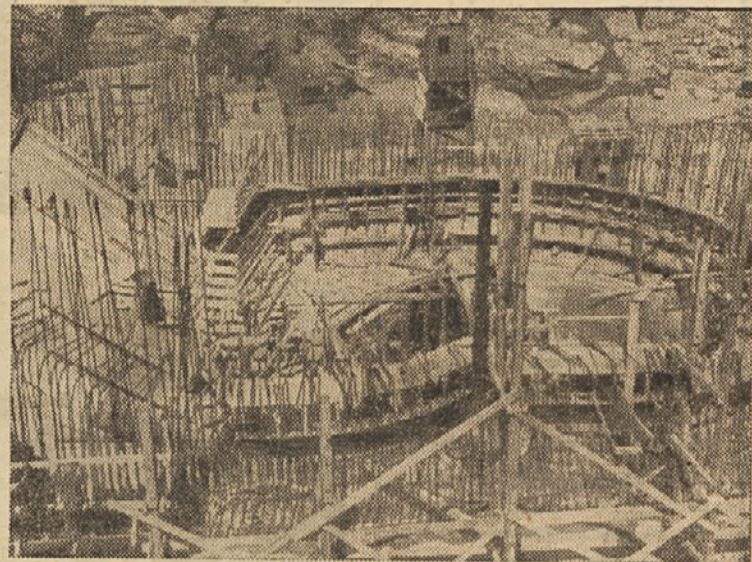
delavskih stanovanj.

Da bi lahko te naloge pravočasno izpolnili v planskem obdobju za leto 1949 in tako zavarovali pravičen razvoj našega gospodarstva, se moramo solidno pripraviti za bližnjo bitko. V ta namen je treba izvesti vse organizacijske in tehnične priprave za izdelavo plana za leto 1949; izpopolniti je treba delovna mesta planskih organov v podjetjih in direkcijah, in sicer do 15. oktobra, da bi lahko obvladali vsa problematika plana; plansko je treba izkoristiti obstoječe kapacitete v treh izmenah, v motorni, električni in kovinski industriji pa je treba kapacitete plansko izkoristiti v najmanj dveh izmenah; izgradnjo kadrov je treba planirati tako, da bodo pravočasno pripravljene novi kadri, ki bodo omogočili izvedbo plana; vse notranje rešitve in možnosti podjetja je treba vključiti v plan; povečati je treba sodelovanje med podjetji; za graditev novih objektov je treba pravočasno pripraviti vso tehnično dokumentacijo z namenom hitrejšega gradnje, pri čemer je treba izkoristiti izkušnjo iz leta 1948; plansko je tudi treba graditi delavska stanovanja glede na obstoječe kapacitete in kapacitete, ki jih bomo zgradili v letu 1948, da bo namestitve delovne sile možna.»

Tudi v Skopju rastejo nove tovarne, šole in stanovanjska poslopja

Politično, gospodarsko in kulturno središče Makedonije Skopje dobiva nove tovarne, srednje in visoke šole nove zdravstvene in gospodarske ustanove, upravne in stanovanjske zgradbe.

Nova poslopja se dvigajo na 200.000 kv. metrih površine. Lansko leto so pričeli graditi nove hiše s 1.108 stanovanji. Od njih je 800 dokončanih, ostali pa bodo do konca tega leta.

Mariborska hidrocentrala je pred kratkim pričela dajati toki jugoslovanski industriji. Na sliki del hidrocentralne med gradnjo

REZULTATI V ENEM LETU SVOBODE

V goriškem okraju so na dan obletnice priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ imeli zasedanje okrajnega ljudskega odbora Gorice. Na njej so pregledali dosežene rezultate v enem letu svobode.

Po priključitvi so imeli volitve. Za leto 1948 je bilo predvidenih 10.905.000 din investicij za razna dela, od katerih jih je bilo dosedaj izpolnjenih 42%. V okraju popravljajo 7 šol, popravljajo cesto Dolenje - Ajdovščina in Opatje selo - Miren. Zgradili so dve kapnici v Lokovcih. Zgradili bodo mehanično delavnico in tovarno eteričnega olja na Trnovem. Predvidena so še nadaljnja dela, tako da bo znašal celotni znesek za izgradnjo v letu 1947 142.900.000 din.

Elektrificirajo in popravljajo poškodovana električna omrežja. Elektrificirali bodo Baniško planoto, Levpo, Trnovo, Lokev, Ozeljan, Višiče, Hudi Log, Lokvice, Brda in Podsobotin.

Ustanovljena so bila komunalna podjetja in razvijajo se zadrugi.

Po vezanih cenah je bilo odkupljenega blaga za 20.163.000 din. Tisti,

ki svojih potreb ne krijejo z lastnimi prideiki, imajo posebne karte za pasivne kraje.

V Vipavi imajo pitališče za 700 prašičev, v Renčah pa za 100.

Pričela je obratovati tovarna usnja v Mirnem, ki psloh ni bila predvidena v planu. Izdeluje gornje in spodnje usnje odlične kakovosti.

Po priključitvi je kmetijski odsek razdelil 100.000 kg. semenske pšenice. S traktorji so preorali 1172 ha in razdeljenih je bilo 60.000 trtnih sadik.

Od priključitve do konca leta 1947 so v okraju obnovili 21.000 m³. hiš, ki so jih delno obnovili, 9000 m³. hiš, ki so jih samo pokriti in 48.000 m³. hiš, ki so jih na novo zgradili. Vrednost tega dela znaša skupaj 18 milijonov 780.000 din. V letu 1948 so popolnoma obnovili 32.890 m³. stano, mo pokriti 1600 m³. in na novo zgradili 95.542 m³. V delu je 508 stanovanjskih in gospodarskih poslopj, ki so povprečno 66% dograjene.

Onstran meje, kjer slovenski živeli odrgan od domovine, pa vse spi, vlada brezposelnost tam se čakajo, da bodo nekoč zaziveli.

PRVI DNEVI - PRVE IZKUŠNJE

V taborišču II. takovske brigade na XII odseku Avtoceste «Bratstva in edinstva» je že vse spalo. Na ognjišču so dogorevali še poslednji ogorki. Komandant brigade je sedel poleg ognja in izprožil bose noge bliže k žerjavici.

Prišel je govoriti o svoji brigadi, o stevilkah in doseženih rezultatih. To je bilo

razlaganje izkustev mladince, komandanta brigade, ki do sedaj še ni bil pri nobeni taki akciji. Danes pa mu je zaupana cela brigada 250 mladincev. Govoril je o vsakem posebej, o življenju brigade takoj v prvih dneh, ko so prispeli.

«V taborišče na Avtocesti smo prišli dokaj pozno. Bili smo sami. Pred vodstvom je bilo nenadno

nešteto problemov, ki jih je bilo treba hitro rešiti. Tako je prtljaga brigadirjev ležala nametana na kupu in treba jo je bilo razporediti. Mladinci so bili zmučeni od potu in so kar legli na zemljo poleg barak brez vsakih

pokrival. Drugi so v temi iskali vode ali pa so tekali po praznih barakah. Tedaj se mi je zdelo, da niso našli tukaj vsega, kar so pričakovali.

V mnogih časopisih lahko berete o uspehih posameznih brigad, doseženih rezultatih, o mladincih, ki so se najbolje izkazali, toda o izkušnjah brigad, do katerih pridejo v prvih dneh, o tem se je pa malo pisalo. Vsi ti problemi se zde v prvem trenutku zelo majhni, toda od njih reševanja je odvisna rešitev ostalih, ki pridejo pozneje!

«Prvi večer je morala brigada povečerjati in se namestiti po barakah. To bi mogli hitro narediti, če bi imeli luči, toda mi je nismo imeli; nismo vedeli, da tu ni svetilk, sicer bi jih prinesli s seboj. Potem nismo videli, da lahko uporabljamo namesto karbidnih svetilk konzervne skatle. Karbid smo imeli. Te malenkosti so privedle do tega, da je trajala večerja in namestitve bri-

gade dve uri namesto deset minut. Morali smo pregledati, ali so se mladinci slekli, kam so dali obleko. Mladinci so prišli v brigado z različnimi navadami

in predstavljamo si lahko, da ni bilo enostavno rešiti ta problem prvi večer. Sedaj imamo že izkušnje; res je, usako stvar, ki se je hočeš navaditi, moraš enkrat poizkusiti.

Pred prihodom na avtocesto je mnogo mladincev iz te brigade že delalo pri prostovoljnih delih, kopalci so, želi in orali in niso mislili o tem, kako moramo prav za prav delati.

Ze prvi dan so uvideli, da ne morejo kopati s krampom, nalagali in voziti samokolnice, ne da bi prej pomislili, koliko brigadirjev mora kopati s krampom, koliko lopatami natovarjati samokolnice in koliko jih morajo voziti. Spoznali so, da morajo za vsako stvar

preje narediti načrt, in da končno tekmovanje ni v tem, da bi mladinci samo hiteli in ne bi vodili računov o kvaliteti dela.

V prvih dneh je brigada prevzala zemljo na razdalji 2 km. To je delala s tremi kompozicijami 20 vagončkov. Polne vagončke so spuščali z nizkega klanca, mladinci so se pa vozili med posameznimi polnimi vagončki. Takrat niso mogli razumeti, da je to nevarno in niso mislili na posledice. Do vsega tega so šele prišli, ko je bilo nekaj mladincev poškodovanih.

Za seboj imamo že pet delovnih dni. Sedaj je naša brigada prekorčila normo že za 20%. Zdi se mi, da smo prišli do tega uspeha, ker smo

rešili že v prvem trenutku vse malenkosti, tako da smo potem takoj prišli k izvrševanju nalog. Ki jo ima naša III. takovska brigada in ki so prav take, kot jih imajo vse brigade, ki prihajajo na Avtocesto «Bratstva in edinstva».

Vračajo se z dela

Stran naših gospodinj

Tržaška kuhinja

Četek: Grahova juha z rižem; krompir; solata; čespljevi cmoki. — **Večerja:** Polenta s paradižnikovo omako; sir.

Sobota: Zelenjadna juha; meso v omaki; riž; solata. — **Večerja:** Zdravju močnik, fižol v stročju, ocvrta jajca.

Nečelja: Rezanci na juhi, krompirjevi roglički; pečenka; mešana solata; koruzna torta 1). — **Večerja:** Ribe z mrzlo masleno omako 2), drobno pečivo.

Ponedeljek: Gobja juha, testenine z mesno omako; sadje. — **Večerja:** Krompirjeva juha, zrezki, dušene melancane.

Torek: Vilvanci na goveji juhi, kruhovi cmoki s paradižnikovo omako; sadje. — **Večerja:** Telečja obara s krompirjem; kumarice.

Sreda: Mineštra iz fižola in testenin, sirov štrukelj. — **Večerja:** Prežganika; ocvrti možgani z jajci; sir, sadje.

Četrtek: Jetrni cmoki na juhi; ocvrte melancane; krompirjev pir; kuhana govedina. — **Večerja:** Fižol, solata; palačinka.

Koruzna torta

Mešaj 8 rumenjakov, 30 dkg sladkorja, limonove lupine in sok 1 limone. Rahlo primešaj trd sneg iz 8 beljakov in z njim vred 20 dkg fine koruzne moke. To deni v pomazan model ter peci počasi približno eno uro. Ohlajeno torto prereži, namaži vmes in po vrhu z marmelado ter oblij z ledom. Ali mešaj 6 rumenjakov in 20 dkg sladkorja z limoninim sokom in lupinami. Ko dobro naraste, primešaj rahlo trd sneg iz 6 beljakov in s snegom vred 16 dkg koruzne moke, potem pa speci. Pečeno močno potresi s sladkorjem.

Mrzla maslena omaka

Deni v skledo 2 žlici masla ter ga mešaj, da postane rahlo in belo. Prideni mu potem med mešanjem tri pretlačene rumenjake trdo kuhanih jajc, 2 surova rumenjaka, malo drobno stolčenege belega popra, žlico kaper, katere z dvema sardelama drobno sesekaj ter pretlači skozi sito. Potem pa med mešanjem prav počasi prilivaj 1/8 l namiznega olja in nekaj žlic pehtranovega kisa. Ko je omaka gosta in gladka, je gotova. S to omako lahko obliješ mrzle ribe in sploh vsako mrzlo meso. Lahko jo pa daš tudi posebej poleg rib ali mesa na mizo.

MODA

Obleka z našitimi okraski

Vzgojna posvetovalnica za matere

Nestetokrat se zgodi, da mati ne ve, kako bi postopala s svojim otrokom, da bi dosegla pri njem, kar želi. In to se prav često dogaja, kajti kakor si nista niti dva otroka po svoji zunanosti enaka, tem manj sta si po značaju in svoji duševnosti. Prav zato zahteva od matere vsak otrok čisto individualno postopanje, in če hočemo vzgojiti dobrega otroka, moramo vsako svojo besedo, še bolj pa nagrado ali kazni, ki mu jo hočemo naložiti, temeljito premisliti.

Zato se mi zdi potrebno, da se ravno kar se tiče vzgoje naših otrok posebej pomenimo. Vabim vse matere, da sodelujejo in teži naših posvetovalnic, da nam opišejo, kako so ravnale s svojim otrokom v posebnih primerih, posebej pa naj pišejo o tistih, v katerih si niso znale pomagati, ali pa ne vedo presoditi, če so postopale pravilno.

Poglejmo si ta primer: Za obed je pripravila mama priboljšek. Sinek pa je bil vse dopoldne tako nagajiv in kljub opominom ni ubogal, da se je mama razjezila in mu rekla: «Ker si tako razposajen, ne dobiš po obedu pogačel!» Sinek je bil nekaj časa žalosten, a ne dolgo, kmalu je na mamine besede pozabil ter spet divjal in razmetaval kot prej.

Po obedu je prišel na mizo kolač in vsak je dobil svoj kos, seveda tudi mali porednež. Mama ni držala besede in to je bila njena velika napaka.

Seveda naravno je, da je nezakonovani sinek popoldne nadaljeval s svojo razposajenostjo in mama mu je zopet zagrozila: «Ce ne boš dal miru že enkrat, ne greš jutri v kopel!» Sinek pa je nato odgovoril: «Saj si tudi prej dejala, da ne bom dobil kolača, pa sem ga vendarle. Torej bom šel tudi jutri v kopel!»

Otrok se mamine grožnje ni ustrašil, ker mama prvič ni držala svoje besede.

Tako postopa večina mater v podobnih primerih. Napaka je tu; našaj ne moremo več. Edini izhod

je, da priznamo to pred otrokom.

«Res je, vidiš. Preveč te imam rada, pa mi je bilo hudo, da bi ti ne dala priboljška. Prav pa nisem ravnala, priznam».

Prvi pogoj pri dobri vzgoji je, da smo dosledni. Kakor smo videli v tem primeru, je otrok našo slabost čutil in se seveda nove grožnje ni ustrašil, če pa smo že napravile tako napako, potem moramo vedno svojo krivdo priznati, pa naj ima naš otrok, 5, 10 ali 15 let.

M. N.

Pravo osvobođenje žene pa bo nastopilo šele takrat, ko bodo drobna gospodarstva in gospodinjstva prešla v velika.

Iz izkustva vseh osvobodilnih gibanj pa vidimo, da je uspeh revolucije odvisen od tega, koliko v njem sodelujejo žene. In ker prinašajo revolucije tudi ženi osvoboditev, je nujno, da vse žene v borbah sodelujejo. Potrebno je sodelovanje ne samo organiziranih žena, temveč prav vsake, tudi najmanj zavodne. Govorimo, da si morajo svobodo priboriti delavci sami, a prav tako si morajo svojo svobodo priboriti same žene. Zene se po zmagi morajo zopet same brigati o razvoju pridobitev in ta delavnost žene popolnoma spremeni njen položaj v primeru s položajem v kapitalistični državi.

Ko bo žena popolnoma svobodna, to se pravi, kadar bo sodelovala v skupnem produktivnem delu, a da ne bo poleg tega obremenjena s hišnim gospodinjstvom, tedaj bo zavzemala enak položaj kot možki.

Zdravilne rastline

Brusnica

Cvete v maju in juniju. Raste po suhih, pa tudi močvirnatih krajih, gozdovih in gorovjih, zlasti v deželah Severne Evrope. Liste in jagode nabiramo od junija do avgusta.

LASTNOSTI:

V listih je nekaj česrovine in arbutina, zaradi česar je po učinkih podobna gorniku; v jagodah in listih pa najdemo poleg omenjenih snovi še razne sadne kisline in sladkor. Vpliva na izločanje seča, pospešuje tek in hlad.

UPORABA:

Iz listov kuhamo čaj (5 gr posušenih listov na skodelico vode), ki ga uporabljamo pri črevesnem katarju, dalje pri bolelem mehurju, revmi, protinu itd. Čaj pijemo požirkoma trikrat dnevno po 1 skodelico.

Posebno priporočljivo je pri mrzlici, driski in griži ter bolečinah v želodcu sok iz svežih jagod.

Sok, ki smo ga razredčili z vodo, je dobro sredstvo za grgranje, prav tako čaj iz posušenih listov.

Resa

Jesenska, navadna vres, navadni vresok, cvete avgusta in oktobra. Raste po gozdnih goličavah, logih in gričih, pa tudi po močvirnatem svetu. Rastlino nabiramo v cvetju. Stebelca s cveti zmanemo s prsti, da se cvetje osuje, posušimo jih v senci in shranimo v vrečkah.

LASTNOSTI:

V steblih, listih in cvetih vsebuje grenke snovi, česrovine in hlapno olje.

UPORABA:

Ker pospešuje izločanje vode (potu in seča), topi pa tudi sluzi, priporočajo reso kot zdravilo pri bolečinah v trebuhu, obolenju ledvic in mehurja (kamni), oparosti, pri revmi, protinu, pri prehladu in katarju dihal (vratu), pri hripavosti, kašlju itd.

Zdravilo pripravljajo v obliki čaja (5-10 gr posušenih rastline na skodelico vode), ki ga damo bolniku 1-2 skodelici na dan.

Unanje rabijo vodo, v kateri so kuhali reso, umivanje vnetih oči, spuščanje na obrazu, ran, pa tudi za obkladke pri sklepnem revmatizmu in protinu.

NASVETI ZA ŠIVANJE

Za praktično delo si pripravite dobre pripomočke: šivalni stroj, ki naj bo vsak teden skrbno očiščen in namazan, po možnosti velike škarje, ravnilo, centimeter, svinčnik, bučike, itd. Za začetek je najbolje, da naročite osnovni kroj za svojo mero pri kakšni šivilji, ali pa ga vzamete iz modnega časopisa. Osnovni kroj je navadno namenjen za normalno postavo z normalnimi merami. Zgoditi se pa, a naše mere le deloma odgovarjajo normalnim, oglejte si risbo, kjer vidite dve postavi, ki imata natančno isto prsno čirino in sta vendar popolnoma različni. Zato je potrebno, da si čim bolj kritično ogledate lastno postavo v ogledalu, ako si hočete napraviti obleko. Naša naloga je:

1. prilagoditi osnovni kroj,
2. izbrati primeren model,
- in 3. ublažiti eventualne napake telesa.

Naslednja risba naj vam služi kot primer popravljanja osnovnega kroja v primeru, da ima oseba visoka, oziroma nizka ramena.

Ostalo bom opisala. Če ne odgovarja širina v pasu, kontrolirajte s centimetrom ter dodajte oz. odvezmite. Če ima oseba ozek hrbet, zožite tudi sam kroj. Ako je postava zelo dolga, podaljšajte osnovni kroj v pas in prav tako podaljšajte posnemke, ako so bokci zelo nizki. V tem primeru je bolj priporočljivo zvončasto krilo kot pa široko. Po teh kratkih navodilih se boste znale ravnati tudi za ostala popravila, ki so skoraj vedno potrebna. Zapomnite si, da bo delo

mного lažje in točnejše, ako si boste postavili res dobro ogledalo ter se po tem ravnali.

Drugo in tretjo točko lahko obravnavamo skupno. Le kratko omenim na to, da je treba za visoke in vitke postave izbrati oblike, ki telo skrajšajo, torej, povprečne črte, visoke pasove, zvončasta krila in široke jopice ali plašče. In obratno za majhne ali celo močne postave. Opozorila bom na malenkosti, ki so pa odločilne:

Ako je postava močna, se izogibajte visokega prereza v pasu ali

V skladišču surovih kož v Kranju tekmujejo pri delu proizvodne brigade. V tem tekmovalju se je najbolj izkazala prva brigada. Prej je na tem mestu delalo 8 moških, sedaj pa to delo opravljajo štiri ženske.

pa naborkov na prsih. Primerna je obleka, ki ni prerezana v pasu, ki je malo ohlapna ter se ji krilo le v spodnjem delu razširi. Ako je oseba trebušasta, ne napravite na trebuhu nobenih žepov ali naborkov, temveč le skrite gube, ki se odprejo nižje trebuha. Poslužujte se šivov, ki gredo od rame preko prsi do roba krila, katero poljubno razširite, kakor tudi jih izpeljite preko vse dolžine hrbta. So lepi, nudijo dovolj prilike za izoblikovanje ter se podajajo vsem, razen zelo visokim in suhim postavam. Polagajte važnost na rokave, ki naj bodo dolgi in prilježni ali pa do

komolca (torej ne preko komolca), za kratke in okrogle roke. Nasprotno so lahko široki ali pa tričetrtinski. Te opazke se nanašajo predvsem na postave, ki imajo kakršne koli posebnosti, razumljivo pa je, da si na pr. mlado, lepo raščeno dekle lahko privoščijo široko ali ozko obleko dolgo ali krato, kakor ji je všeč. Risba pa vam prikazuje pravilno in nepravilno obledenje dve različni postavi.

Ako dodate tem nasvetom svoj lastni, premišljeni, dobri okus, ste lahko prepričani, da bodo vaše obleke pravilno izbrane, torej, namenu in očesu prijetne.

KAJ MORA VEDETI vsaka gospodinja o elektriki

Električni problemi niso enostavni in gimnazijci se morajo z njimi večkrat zelo mučiti, preden jih razumejo. Gospodinjje na srečo niso dljakinje, vendar bi se kljub temu morale seznaniti z nekaterimi pojavi elektrike. Zadostuje pa jim le nekaj praktičnega znanja.

Tako bi morala vsaka gospodinja vedeti, kako privijemo varovalko, kajti zgodi se, da varovalka pregori prav tedaj, ko očeta ni doma.

Vsaka ženska bi tudi morala vedeti, da ne sme v kopalnici uporabljati nobene električnega aparata. Večkrat že se je zgodila nesreča, ker si je kakka žena sušila s «toenom» lase, med tem ko je še sedela v vodi.

Matere naj nízko ležeča stikala za-

varujejo pred otroki, kajti lahko se zgodi, da vtičajo otroci v stikala kovinaste predmete, predvsem pletilke.

Toda ne zadostuje, da gospodinja ve, kako se obvarujemo nesreč, prav je, da razume, kaj pomeni vat (kilovarna ura je elektrotehnična merska enota; kakor merimo blago na metre, mleko na litre, merimo elektriko na kilovarne ure.)

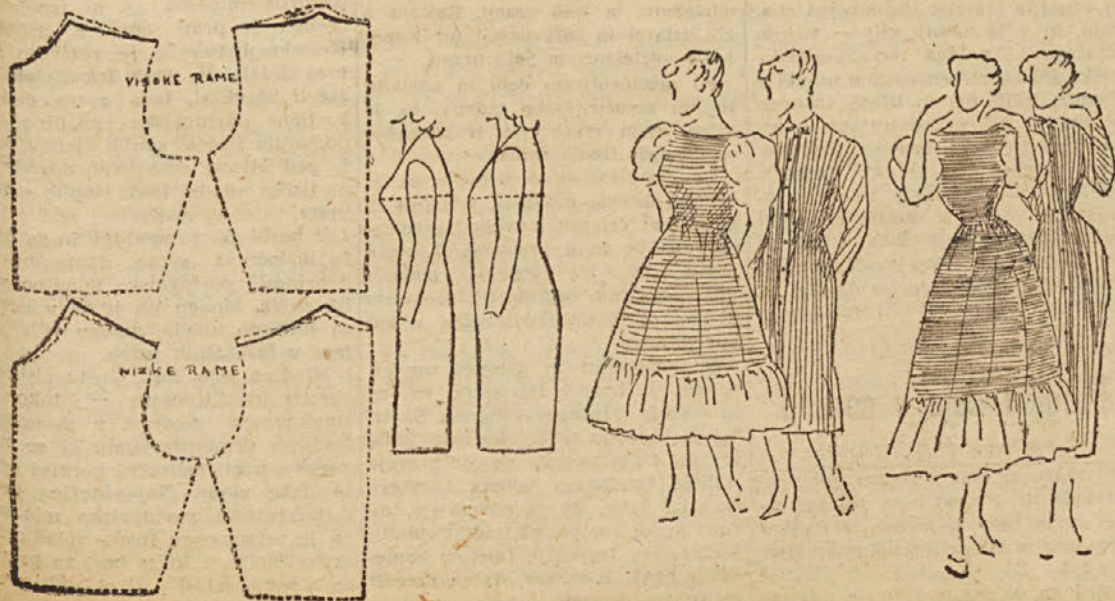
Na vsakem električnem stroju je zapisano koliko vatov porabi, če deluje in kako dolgo deluje, dokler porabi 1 kilovarno uro. Kilovarno uro lahko primerjamo s posodo, ki bo polna, če vlivamo vanjo i uro tisoč vatov.

Važno je tudi za gospodinjje, da vedo, da teče tok skozi stevec, kjer je točno zračunano, koliko toka porabijo.

in še majhen nasvet: gospodinjje, ki redijo kokoši, naj upoštevajo, da bodo kokoši bolj nesle, če jim bodo v mračnih zimskih mesecih razsvetlile kurnike z električno žarnico.

Kako osvežimo star klobuk iz klobučevine

Nač plamen posavimo staro pokrovko, nato vzamemo bel prt, ga ovlajžimo in zvijemo. Oba konca prtča zvežemo, položimo zvitek na vročo pokrovko in ga pustimo toliko časa na pje, da zacvrči, nato ga z vročo in vlažno stranjo pritisnemo na klobuk in pustimo na njem, da se shladi. To ponavljamo toliko časa, da temeljito obdelamo ves klobuk. Tako si z majhnim trudom klobuk osvežimo in če še prišijemo nov trak, krajce pa obložimo s tančico, bomo imele občutek, da imamo nov klobuk.

MARIE MAJEROVÁ

ROMAN

Najlepši svet

29

Bubenčeva cerkva ji je bila v veliko veselje. Če je le količkaj utegnila, se je stisnila v zadnji klop in tu je brez misli govorila očenaš, ali pa se je tiho zamislila in pasla oči na zlatih oltarjih, na barvanih oknih, v katerih je sonce oživiljalo postave svetnikov in razkazovalo njihova sijajna oblačila na lepo okrašenem obloku, na svilenih obrednih oblekah. Z razkošjem je vdihovala dim kadila, ki se je vil iz kositrne posode, katero je na dolgih verižicah gugal mali ministrant. Najbolj srečna pa je bila pri peti maši ali pri blagoslovu, ko so ji orgle bučale nad glavo in je iz množice tonov spoznala kakšno pesem ali se domislila nove. Včasih se je oglasilo tudi petje s kora in tedaj je poslušala očarana, navdušena in samozavestna, zakaj to je bil njen svet, v katerem se je tudi ona odlikovala, neznatna in nepomembna Marija, cerkvena pevka.

Rada je opazovala obrede in se podredila vsem cerkvenim običajem.

Ni jih izvrševala iz pobožnosti, ali da bi si morda z njimi kupila nebeško kraljestvo. Izvrševala jih je bolj iz spoštovanja do človeške podobe v sebi in se pokrivala z njimi kakor z nekakšnim duhovnim oblačilom, da bi se obvarovala pred surovo in hladno stvarnostjo.

Tako si je deželanka Marija ustvarila zase vas v glavnem mestu. Tu je imela znanca, imela cerkev in nekaj korakov daleč drevje in ptiče v Stromovcu in če je utegnila, tudi v Troji, za vodo.

Tako je živela v mirni oazi, veliko mesto je hrumelo in bučalo okrog nje, ne da bi ga zapazila. Tu je bila v svojem gnezdu, zaprta, zaklenjena. Naj grmi ocean hiš, naj buči in zlobno kipi! Marija je bila na varnem, vse okrog nje je bilo čisto in pospravljeno in zbuvalo občutek miru. Tudi v svojem stanovanju se je omejila na kuhinjo; v sobo je hodila samo spat in pospravljati.

Prochazka je hotel po poroki postaviti poleg svoje samske postelje še eno za Marijo; branila se je stroškov, omenila, da je škoda kar koli izpreminjati v tej lepi sobi. To ga je s pridom utešilo in tako si je Marija poslala na divanu. Bila je tako tiha in drobna, tako neslišno je hodila po stanovanju, da je komaj vedel zanjo. Zakonsko življenje mu je vedno bolj ugajalo. Pri kosilu se je topil od hvale nad dobrimi jedmi, vselej mu je vse tako dobro dišalo, da je pogosto od navdušenja vse snedel, a Marija se je morala zadovoljiti z juho in ostanki. Vselej se je zavoljo tega jezil, ko je pozneje to opazil, a vselej je spet nanjo pozabil. Naposled je njo samo dolžil in ji jezno rekel, naj misli nase. Odklanjala je in zardevala; nasitila se je s hvalo.

Dan za dnevom je mineval s kuhanjem in pospravljanjem. Prochazka se je redil, obraz mu je sijal od zadovoljstva. Marija pa je bila vedno enako nežna in rahla, še nekoliko zbledela je v mestnem zraku vzlic dobremu stanovanju in zakonskemu stanu.

Ob nedeljah je navdušeno uživala sijajne cerkvene obrede, petje in godbo, medtem ko je Prochazka prespaval sobotni sestanek krožka brezvercev. Še preden se je prebudil, je bila spet doma in pripravljala skrbno zlikano perilo. Potem sta oba stala pred omarami in izbirala, katera obleka bi bila primerna za ta dan. Prochazka je imel lovsko obleko, črno obleko s cesarsko sukno, ki jo je oblekel zvečer za gledališče, ker je bil velik prijatelj gledališča, poleg tega prome-
nadno iz angleškega blaga in še gizdalinsko pomladansko in poletno obleko. K vsaki obleki je imel drug klobuk, drugo palico, druge čevlje; in ker si je obleke kupoval v določenih dobah iz prihrankov in jih je varoval, so bile še zelo dobro ohranjene, toda vse nekoliko iz mode. Obešene

pa so bile na vatiranih, patentiranih obešalkah in vse vložene v vreče iz opranih prevlek, da se ne bi prašile.

Prochazka se je rad oblačil in preoblačil, sam sebi se je zdel nekakšen igralec na odru in rad je opazoval, kakšen vtis je naredil v raznih oblekah. Ko se je naposled odločil, v kateri obleki pojde na jutranji sprehod, je bila Marijina naloga, obleči moža, nakar jo je stisnil za ozka ramena, sijoč od veselja, ker je bil tako lepo opravljen, in jo pogledal, kakor bi hotel reči:

»Krasen dečko je tvoj mož, kaj ne?«

Na promenadi se je skušal srečati z znanimi polirji in zidarskimi mojstri, z državniki, deželnimi in mestnimi uradniki, inženirji, arhitekti. Iskal jih je v stanovanjih, pri brivcu, v gostilnah, kamor je zašel kakor po naključju. Njegovo govorjenje je bilo izbrano. Uslužno, a samozavestno se je priklanjal, znal spretno ponuditi provizijo ali posebno nagrado in je bil prepričan, da nareja na vsakega človek dober vtis. Marija se v resnici ni mogla pritoževati.

Pač pa Lenka je doma tarnala. Zdaj, ko sta obe delavki odšli iz hiše, jo je oče neusmiljeno priganjal. Čeprav so v mlinu najeli dečko, je bilo vendar še strašnega dela. Tudi babica Kaftanka je prihajala pomagat, na polje pa je jemala s seboj tudi Betino. Lenka se je vse dneve borila z očetom za prosti čas. Navadno je zbežala v gozd, kjer je imela knjige skrite v drevesnem duplu. Od tistega pomladnega dne, ko se je sprijateljila z Borkom, je imela tudi novega posojevalca knjig. Toda Borek ji ni prinašal romanov, kakršne je brala v občinski knjižnici. Prinašal je zvezke stihov in tanke brošure s kričecimi napisi. O eni taki brošuri je celo trdil, da jo je sam napisal, čeprav je bilo tam natisnjeno drugo ime.

»Zakaj se niste podpisali?«

»Ker nisem imel poguma priznati, da si upam pisati za tisk.«

»Postali ste torej lažnik iz skromnosti,« je rekla Lenka.

Razložil ji je, da to ni laž in da so tudi Vrhlicky in drugi, še slavnejši ljudje, pisali pod nepravimi imeni.

A ni je popolnoma prepričal, da je naredil prav.

»Tudi vi se skrivate pred gospodom očetom, če hočete brati.«

»Seveda, toda jaz mu ne pripovedujem, da ne berem. Skrivam se samo zato, da me ne more ovirati v branju, to je pa nekaj drugega,« je pripomnila.

Shajala sta se navadno na cesti, ki je držala od Hradčank v gozd. Bila je to priznana javna izprehodna pot, ki jo je doraščajoča mladina s pomembnim nasmehom imenovala pot ljubezni. O poletnih večerih je držala od razsvetljenih vasi do teme, od ljudi do samote, in parčki, ki so začeli tod hoditi, so dosegli zrelost. Dekleta so bila strogo razdeljena po tem, če se sprehajajo po tej cesti zvečer, ali hodijo tod samo podnevi. To se ni dalo nikoli prikriti. O tem se ni nikoli govorilo, pač pa so vsi to vedeli. Mestne tetke so vodile o tem natančen seznam v opravljenih kronikah.

Lenka, ki je potrebovala mnogo knjig, je vedno željno pričakovala Borkov prihod. Na sestanke je prinašala culo prebranih knjig, da bi jih zamenjala za nove.

Borek že davno ni bil več za Lenko glupi, plahi deček, ki ga je mogla slepiti s svojo razvajeno domišljijo in si ga pokoriti z muhavostjo gosposke hčerke. Poslušala ga je s tiho zbranostjo in skrivaj priznala, da je nad njo, čeprav mu je le redkokdaj pritrčila z besedo.

Nekoč ga je vprašala, ko mu je vračala bro-

šuro v temnordečem ovitku, na katerem je bil naslikan debel, kratek možek, ki mu je iz trebuha lezla velika krogla iz zlata:

»Je to resnica, da je ves svet last prav za prav samo nekaterih milijarderjev, ki mu vladajo?«

To je bil predmet, v katerem je bil Borek doma.

»To je resnica! Takšen je vendar današnji družbeni red. Po pravu in zakonu dovoljuje izse-
savati delo milijonov ljudi v korist nekaterih izvoljenih...«

»To je vendar krivično!« je vzrojila Lenka s takim ognjem, kakršnega ni doslej občutila v sebi. Pomislila je nekoliko.

»To se mora predrugačiti!« je kriknila naposled.

Glas ji je zvenel tako nasilno in skoraj ukazovalno, kakor da bi mogla sama to predrugačiti in to takoj naslednjega dne.

»Seveda se mora to predrugačiti,« se je Borek nehote nasmehnil njeni ognjevitosti.

»Toda kako... kako, prosim vas?«

»Vsi reveži se morajo upreti in vreči to nadvlado.«

Lenka je bila razočarana.

»Ah, tega ne bodo zmogli,« je rekla potrto.

»Zmogli bodo. Morajo. Prav to je naša dolžnost, zato smo se posvetili stvari revežev. Moramo biti njihova zavest in njihov dinamit. Ne smemo opešati niti obupati, moramo biti trdni v veri in dogmatični kakor katoliški duhovniki. In ko bi tisočkrat videli svoje delo uničeno, moramo začeti znova, od abecede, zakaj to delo ni odvisno od posameznika in od enega, posameznega neuspeha, temveč od ogromne, skrite sile zatiranih ljudi.

»Vi ste se torej posvetili stvari revežev, Borek?« ga je hotela oponašati Lenka.

»Gotovo. Postal sem urednik glasila organizacije mehanikov.«

»Ah, tako...«

»Zdaj ne bom mogel delati tako stalno v tukajšnji poljedelski organizaciji, a tudi kolportazo nedeljske številke dnevnika bom moral oddati... hotel sem vas prositi, da bi mi poiskali namestnika.«

Lenka je hodila nekaj časa molče poleg nje; njegove besede in dejanja niso šle skozi njeno možgansko presojo. Vedno je govorila in tudi delala pod neposrednim vtisom. Besede in dejanja so po navadi bruhala iz nje kakor lava: vroče, nasilno, nepremišljeno. Zdaj so v njej delovali osebni vtisi in doživljaji, vrel iz globin njenih otroških spominov. Saj se je morala še kot otrok boriti s svojo sebičnostjo, ko je hotela imeti nebesni obok, mater, studenec zase, in se je šele po nemir-
nem in nejevoljnem odporu sprijaznila s tem, da mora vse po pravu deliti z drugimi. In tudi pozneje se je vendar zelo upirala očetu, svojemu tiranu, ki jo je tlačil in po njenem prepričanju izkoriščal. Dolgo sta v njej kipela skrita nejevolja in odpor, dokler nista našla ventil, ki naj bi zmanjšal napetost! V teh trenutkih molčanja se je vse, kar je v njej tako nejasno živelo, pognalo hkrati v eno smer: tudi ona, Lenka, se bo kakor Borek udeležila s svojim lahkim osebnim kljubovanjem velike svetovne vstaje, tudi ona hoče sodelovati pri drznem poskusu, pregnati s sveta krivico in postaviti na njeno mesto pravico.

»Poslušajte, Borko, časopise bom sama raznašala. Me hočete vpisati v organizacijo?« je izustila.

Cesta je bežala pred njima ravna, v daljavi se je ožila med dvema vrtoma sliv in jablan. V njihovih golih in kljukastih vejah so se obešale prve pajčevine somraka.

ŠPORT

ATLETSKI ČETVERBOJ PARTIZAN-SRBIJA-HRVATSKA-SLOVENIJA

Presežena pričakovanja: 8 novih državnih rekordov

NOGOMET

V JUGOSLOVANSKEM PRVENSTVU

Dinamo premagal Partizana

sicer res premagal Pro Patrio s 4:1, toda ni niti najmanj pokazal tistega, kar je bilo pričakovati. Lazio je bil Juventus v prvem polčasu enak, v drugem pa je popustil, tako da je Juventus zmagal s 4:2. Prav tako je bilo med Milanom in Barijem. Zmagal je Milano z 2:0. Lucchese je premagala Triestino s 3:1, kar bi bil lahko pričakoval edino kakšen asistist. Sisala, ki računa na vse možnosti in končno vseeno izgubi milijon. Novara je premagala Atlanto z 2:0, Roma-Bologna z 2:1, Palermo-Fiorentino s 3:1, Genoa-Padovo s 7:1 in Inter-Sampdoria s 4:2. Kvalifikacijska lestvica je naslednja:

Juventus	1	1	0	0	4	0	2
Palermo	1	1	0	0	3	0	2
Milan	1	1	0	0	2	0	2
Novara	1	1	0	0	2	0	2
Genoa	1	1	0	0	7	1	2
Torino	1	1	0	0	4	1	2
Lucchese	1	1	0	0	3	1	2
Inter	1	1	0	0	4	2	2
Roma	1	1	0	0	2	1	2
Livorno	1	0	1	0	0	0	1
Modena	1	0	1	0	0	0	1
Bologna	1	0	0	1	1	2	0
Sampdoria	1	0	0	1	2	4	0
Triestina	1	0	0	1	1	3	0
Pro Patria	1	0	0	1	1	4	0
Padova	1	0	0	1	1	4	0
Atalanta	1	0	0	1	0	2	0
Bari	1	0	0	1	0	2	0
Fiorentina	1	0	0	1	0	3	0
Lazio	1	0	0	1	0	4	0

Športni praznik na Proseku

Sedmak na cilju v teku na 800 m. V nedeljo dopoldne so imeli na Proseku kolesarske tekme, popoldne

Atletski četverboj v Beogradu bi lahko imenovali atekmo preseženja. Ne zato, ker je bilo postavljeno 8 novih državnih rekordov — to je bil pač rezultat temeljitih priprav, ki so se vlekle od prve pomladi, preko vse sezone. Bil smo prve preseženjem, zato ker so mnogi lahkoletci, ki bi jim pred tekmovanjem prisodili kvečjemu tretje ali četrto mesto, prišli prvi na cilj — in še tož odlični rezultati.

Srp je veljal za absolutnega pri teku čez zapreke na 110 m. Tu lahko zabeležimo prvo preseženje, Zmagal je Zurkovič, ki je pri 8 zapreki pohitel in prišel na cilj s časom 15.8. Potem je Matejeva postavila rezultat, s katerim se je uvrstila med najboljšie metalke diska na svetu. V metu diska je postavila znamko 40.70 m. Druga je bila Kofolova (33.90).

V teku na 1.500 m je Ceraj tako prevladoval, da mu ostalih pet skoraj ni bilo doraslih. Postavil je precej dober čas 3:58.6. V teku na 400 metrov so tekli tekači v dveh skupinah. Sabolovič je imel pri zbranju srečo in dobil prvo progo, Oberšek pa drugo. Tako je tudi Oberšek po svoje pomagal, da je Sabolovič postavil nov jugoslovanski državni rekord, ko ga je avlekel, ker je Sabolovič takoj prišel z brzino, medtem, ko se je Oberšek štedil.

V tekmovanja druge skupine pa je zmagal na tej izredno težki progi Zupančič, drugi je bil pa Tot, ki je povsem nova »zvezda« v teku na krajše proge. Zanimivo je, da je še peti tekmovalac na 400 m postavil čas, ki bi pred dvema letoma veljal za državni rekord.

Z rezultatom na 100 m smo lahko zadovoljni. Odkrit je bil nov talent Pecelj, ki je tekel točno 11 sekund.

V troskoku je Zagorc postavil odlični rezultat s 13.98 m.

Mihalič je tekkel z zlomljeno roko na 10.000 m. Ze sam tek predstavlja izreden napor če upoštevamo še roko, potem si lahko predstavljamo, kako je bil požrtvovalen, če pa vemo, da je postavil nov državni rekord, tedaj pa proč z vsemi teorijami in praksami!

Da ima Mihalič posebne namene, se je videlo že takoj v začetku teka, ko ni hotel odstopiti svojega vodilnega mesta. Vmesni časi so bili odlični in vprašanje je bilo samo, če bo vzdržal do konca. Nov Mihaličev državni rekord na 10.000 m znaša 31:35,8 in je pustil zadaj Zagorca, ki je prišel drugi na cilj za cel krog.

Pređaja v štafeti je najvažnejša stvar. Če ni ta v redu, tedaj tudi čas ne more biti dober. To je prav dobro vedela štafeta Partizana na 4X100 m, ko je postavila nov državni rekord s časom 42.7.

V balkanski štafeti sta se kosala Partizan in Srbija, Zmagal je Partizan z novim državnim rekordom 3:20,4.

Da bi pa prvi dan tekmovanja čim bolj praznično zaključili, je preskrbel M. Vujačić, ki je postavil nov državni rekord v metu kopja z daljino 67.06 m. Če bi se tako izkazal v Londonu na olimpiadi, bi bil med najboljšimi.

V nedeljo pa so imeli drug odličan dan. Postavljena sta bila dva nova jugoslovanska rekorda in nov rezultat v maratonskem teku (pri njem ne štejejo rekordov). Preteči so morali progo od stadiona. Avale do Batajnice in nazaj. Dolga je bila natanko 42 km 195 m. V začetku je vodil Luka Bosanac, na obratu na Batajnici pa je vodil Krajcar pred Kranj-

cem in Bosancem. Na stadion je vstopil prvi Kranjc, kjer ga pa je v poslednjem krogu premagal Krajcar.

Veliko zanimaje je vladalo za tek na 800 m. Na njem je nastopilo 6 tekmovalcev, vodil je Ceraj, ki ni pustil nobenega naprej, tako da so se tekači samo tiščali robu kroga. Od Slovencev je bil dober Hanc, ki se je vseeno prerinil na 2. mesto. Ceraj je tekkel 1:57,8. Stefanovič pa je pokazal, da ni v formi.

Zenske so zboljšale rekord v metu kroglice po Radosavljevičevi z 12.58. Moški pa so razočarali v metu diska. Zerjal se je preveč obotavljal, Miller je pa malo premlad. No, pa drugo leto.

Gubijan je zalučal kladivo 51.43 m. Navdušil je igralce s svojim sijajnim, hitrim obratom. Lenart se ni izkazal v teku na 100 m. Izboljšal pa je najboljši letošnji rezultat v skoku v daljino (7.07). Dekleta pa so po Koledinovi izboljšale državni rekord, tako da znaša sedaj novi, že drugič izboljšani v tem letu, 5.65 m.

V teku 80 m čez ovire za ženske je Madjarrova izenačila svoj stari državni rekord z 12.7.

Zelo zanimiva točka pa je bil tek 4X400 m. V prvi pređaji je bil prvi Oberšek, Novak kot drugi ga je seveda polomil, Hanc je bil tretji in je močno nagajal Račiču, čeprav ga ni mogel prehiteti; Zupančič pa, ki je imel zadnje pređajo, je v dvoboju z zastopnikom Hrvatske vseeno zmagal, tako da so prišli zastopniki Slovenije na drugo mesto 3:25,8 za Partizanom 3:22,8.

Končni rezultat tekmovanja po točkah je naslednji:

Moški: 1. Partizan 35.071, 2. Hrvat. ska 34.223, 3. Srbija 30.147, 4. Slovenija 28.551.

Zenske: 1. Srbija 14.284, 2. Slovenija 13.880, 3. Hrvatska 12.562.

RAZNE VESTI

Med študentskim prvenstvom v Tokiu je plavač Konoshin Furuhashi postavil 2 nova svetovna rekorda. Prvega na 400 m v času 4:33 in tako za dve sekundi tolkel prejšnji Janyjev rekord, drugega pa na 800 m v 9.11.

NEW YORK — Včeraj zjutraj ob 4 se je vršil v Yersey Stadium spopad med boksačema Cerdanom in Zaleom za naslov svetovnega prvaka srednje teže. Kljub vsem pričakovanjem je zmagal Cerdan.

100.000 nogometašev imajo v Jugoslaviji — je izjavil predsednik jugoslovanske nogometne zveze.

V ITALIJANSKEM PRVENSTVU

Triestina in sistemisti

Italijansko prvenstvo V nedeljo pa so imela italijanska nogometna društva svoj ognjeni krst. Kakor smo sedaj videli, je v italijanskih moštvih precej razlik in nimajo niti najmanj približno iste moči, kot so jo imele lani. Tiste moči, kot so jo imele lani. Tako je laniški državni prvak Torino

pa tekmovanje v košarki. Kolesarska tekma je bila na 64 km dolgi progi. Zmagal je Rebula, za njim je bil Sorčin, Kofol, Kontar, Ivančič in Lussa. V košarki je zmagala Vesna nad Primorjem z 22:21.

Imeli so tudi lahkoatletska tekmovanja. Na 3.000 m je zmagal Lisica (Nabrežina) s časom 20:27 na 800 m pa je bil prvi Sedmak (Sv. Križ) s časom 2:18,2.

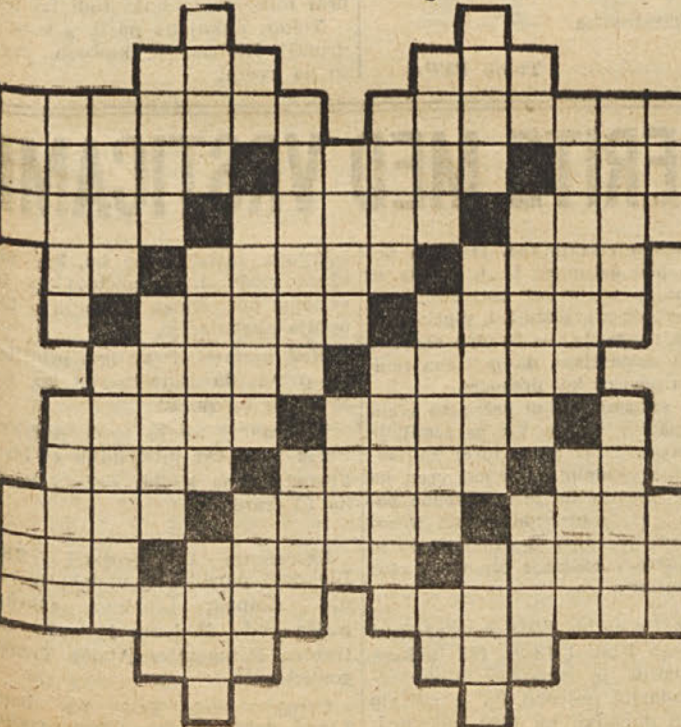

Vesna.

ZA BISTRE GLAVE

KRIŽANKA

A B C D E F G H I J K L M N O

sko ime - ptič, 5) egipčansko božanstvo - rastlina zajedalka - rastlina ovijalka, 6) kraljevski znak - vremenik, 7) vrh v Kamniških planinah - pisalna priprava, 8) dan v tednu - smetana, mazilo, 9) ozka deska - kraj na Stajerskem blizu Celja - oziralni zajemek, 10) slovensko žensko ime - plošča - sveženj žita, 11) reka v Jugoslaviji - kraj v Brkinih - tkanina, 12) veroučitelj - sodelavec pri časopisu, 13) mednarodni znak za klic na pomoč - leseno kladivo

Navpično: A) mesec v letu - ime srbskega jezikoslovca, B) otočje v Atlantskem oceanu - proizvod človeških žlez, C) žensko ime - neobrit, D) žensko ime - otok v Sredozemlju - ton, E) reka v severni Evropi - riba - zborovanje, F) časovni veznik - rimsko mesto v naših krajih - zabava, G) mesto v Italiji - poljski denar, H) deska - riba, I) prižnica - duševno in telesno zaostal, J) zidarsko orodje - to za čemer hrepenimo - reka v ZSSR, K) reka v Jugoslaviji - pobočje - sorodnik, L) kratica v pisnih - najvišji državni organ - zora, M) mesto v Albaniji - mesto na Hrvatskem, N) otoko v Sredozemlju - godalni instrument, O) tatarski poglavar - dvojica.

Rešitve iz prejšnje številke KRIŽANKA

Vodoravno: 1) Eno devo le bom ljubil, 2) stena, Ivan, Bara, Oris, 3) svila, snež, Mars, Ibar, 4) Meka,

stan, pura, drek, il, 5) oda, spor, para, vran, osa, 6) te, melk, kira, tren, omet, 7) Ervina, orli, nrv, ore, 8) eni vedno zvest ostal, 9) blok, sren, Irka, Padova, 10) kres, otec, prva, sova, rn, 11) les, obed, raja, mina, ped, 12) Ig, zvit, kaša, bala, koč, 13) olar, poza, para, voza, 14) obal, Korl, drog, vime, 15) druge nikdar ne bom snubil, 16) etan, drug, Iran, Tina, 17) agen, bron, snob, race, sv, 18) Rok, kriv, nrv, raja, gon, 19) on, kinč, Lear, roka, Rodi, 20) laso, romb, kava, momak, 21) Ladi, Mura, mrv, Peter, 22) nikdar, drugi, srca, dal.

Navpično: 1) smoter, klin, Aron, 2) sveder, breg, Oregon, 3) etika, Veles, obutek, lan, 4) Nela, Minos, zlagan, kadi, 5) ona, senik, ovalen, kisik, 6) da spolav, Obir, Brno, 7) stok, estet, Kidrič, ma 8) vinar, odred, pokrov, Rur, 9) oven, krnee Kordun, lord, 10) lat, Pilon, razlag, nemar, 11) en, Pariz, paša, srab, 12) Mura, yirja, dninar, mg, 13) obara, nerva, Prerov, kri, 14) Mara, trska, Baobab, ravs, 15) LRS, vrata, Margon, rovar, 16) ja drevo, sila, reka, 17) Iran, spona, vstaja, pa, 18) boben, otava, Vinica, med, 19) Irak, orada, komuna, rota, 20) Lir, omelo, pozeba, Gomel, 21) Isel, vreča, sodar, 22) plat, banda, Slavnik.

Posetnici: CRKOSTAVEC - POSTAJENACELNIK.

Izžrebanje reševalcev

I. Jenko Marica - Tolmin. Stepančič Jožica - Ajdovščina, Prešernova 3-B
II. Vida Pečenko - ljubljana, Kolesijska 25
Sumi Janez - Zagreb

III. Kogovšek Jože - Zagreb, Medvedgradska 64 III.
Josip Suligoj - Bača pri Modreju, p. Sv. Lucija ob Soči.

Opomba. Tovarišu Suligoju Josipu, ki nam je pisal, da sta bila »besednica« in »kvadratna dvojica« pretežki za najmanj 90% reševalcev moramo žal odgovoriti, naj kar poizkuša, mu bo že še enkrat uspelo.

Posetnici

Frane Perten Vir

Vlada Jakov

Kupon št. 85

za nagradno tekmovanje Ljudskega tednika

LJUDSKI TEDNIK

Odgovorni urednik
KOREN JOZE
Tiska z dovoljenjem AIS-a
Tržaški tiskarski zavod
v Trstu, ulica Montecchi 6
Tel. uredništva 49-11

Rokopisi se ne vračajo

Vodoravno: 1) poljska cvetlica - bogosti vzrok smrti, 2) mesto v Sloveniji - slovenski pesnik in pisatelj,

3) kontinent - žensko ime - žensko ime (prve slovenske filmske igralke), 4) svetopisemski prerok - žen-

MODERNI NERON

Rimski cesar Neron je dal zažgati Rim, da je dobil inspiracije za opevanje požara Troje.

Moderni Neron Vittorio Vidali je zažgal demokratično enotnost v Trstu, da je dobil inspiracijo za svoje kulturne članke v «Il Lavoratore».

V članku, ki ga je objavil v listu «Il Lavoratore» z dne 16. t. m. je podal že dobro porčijo te inspiracije. Zavrgel je namreč vse slovarje spodobne polemike in začel črpati kar iz svoje lastne vsebine izraze: trogloditi, cretini, mentecati, genia, cricche, mondo di cretini, banda, canaglie itd. Bravo, Vidali. Se par takih rukerjev, pa ti bodo odprta vrata v neštetih uredniških Gran Hotelja, pardon, Gran Bordela.

ZASTAVE

Pretekli teden je bil teden zastav; zastav, ki so bile naročene in celo ukazane in ki se niso prikazale, ter zastav, na katere nihče ni mislil in ki so nenadoma zaplapolale v jesenskem vetru.

***

15. t. m. je bila obletnica ratifikacije mirovne pogodbe. Tržaška Lega je ukazala, naj vsi Tržičani razobesijo italijanske zastave na pol droga ali pa s črnim trakom. To v znak žalosti, da Trst ni še združen z Madrepatrijo. Toda glej ga spaka! Tržičani niso ubogali. Zastav je bilo smešno malo. Kaj to pomeni? Ob drugih prilikah smo videli, da v Trstu ne manjka zastav, če — hočejo. Sklepati je torej, da Tržičani niso prav nič žalostni, ko nimajo opravka z naročjem Madrepatrije.

***

Vprašali smo Legaša: — Kako naj si to tolmačimo, da ni nič zastav? — Kaj hočete? Vse so šle z deputacijo v Rim. Tudi tolažba.

***

Nekje pa je visela zastava z žalnim trakom. In sicer v ulici Ginastica nad davčno izterjevalnico. To pa je razumljivo. Davčni izterjevalec si mora želeži v gori omenjeno naročje. Tam nese. Kajti tam znajo izterjevati davke!

***

Vprašali smo človeka, o katerem ne bi bili mislili da je legaš: — Kaj pa vam je padlo v glavo, da razobesite zastavo z žalnim trakom? — Moja žalost ne velja ratifikaciji, ampak strašnemu povišanju cen za vse najbolj nujne potrebščine.

Aha! Zdaj je razumljivo pomanjkanje zastav. Ukažite, da se razobesijo žalni trakovi radi cen, pa boste videli!

***

Če so v Trstu manjkale zastave, so pa zato neznansko veselo zapla-

polale na oknih vseh uredništev v Italiji. Zgodilo se je nekaj takega, kar bo podvojilo in protrojilo naklade listov. V mestu Como, in sicer v vili d'Este, je neka contessa Pia Bellentani med plesom ustrelila svojega ljubimca, bogatega industrijca Karla Sarchi-ja. Ustrelila ga je s pištolo svojega moža. Prisotni, ki so slišali strel, so mislili, da je počila samo steklenica šampanjca. Contessa Pia je imela na sebi za pol milijarde draguljev. Te je hotel mož čuvati s pištolo. In tako dalje, v tem smislu, Italijansko časopisje je s tem dogodkom — il dramma di Villa d'Este — dobilo prav debelo kost, na kateri bo glodalo mesece in mesece, mogoče leta: Clanki, slike, spomini, razglabljanja, zališevanja, razprave, pogovori, mnenja izvedencev, mnenja piscev, muzikantov, slikarjev, sorodnikov itd. y neskončnost. Ljudstvo bo plačevalo časopise, jih požiralo ter pri tem pozabljalo na svojo mizerijo, a gnila družba bo naprej plesala po ljudskih žuljih. Prav vzdihniti moramo: Ah, da bi nas le kmalu priključili!

***

Se eno prav zanimivo zastavo smo odkrili. V Trstu izhaja listič, ki si je nadel ime «La Fiaccola» (Bakla). Ta «bakla» je mnenja, da mora svetiti ljudstvu s posebno lučjo. Tako posveča v svoji številki z dne 16. t. m. člančič (88 vrstic) tržaškimi independentistom. Polemika nas ne zanima, pač pa način, kako «bakla» širi svojo luč. Evo nekoliko isker iz te rdeče-belozelene gore kaklje, ki vse leto na independentiste in njihovo glasilo: «Crnožolto blato — črvi in ščurki — najneumnejši list tega sveta — pomivalci krožnikov v avstrijskih kasarnah — samonikla plesno, ba — smrad, ki ga poživljajo Titovi dinarji — pajaci iz podeželskega cirkusa — časnikarska arena, ki jo moči voda iz klozeta (W. C.) — debela pajacada — odvodni kanali — županovo stranišče — okoliška

beznica — posranci (cagoni) — signor Dreck, katero ime je cilj vseh naporov independentistov — norci brez kredita — razpadla mumija — smešen tudi po smrti — zbor krokerjev — ubogi starci, ki imajo žulje na možganih — morajo krkniti — preden stegnejo ude, naj se jim razobesi črnožolta zastava, po možnosti na dan pusta itd.»

Poudarjamo, da je to samo nekoliko isker te «bakle»; še davno niso vse. Pregledali smo še drugo stran tega lista in tam (2. kolona, 4. odstavek) piše «bakla» o sebi: Ta naš list je zastava italijanstva (vessillo di italianità).

Fajn zastava! Ubogi italijanski narod, kam si prišel? Nekdaj so nosili tvojo zastavo moške kakor Dante, Macchiavelli, Ariosto, Manzoni itd. Zdaj pa jo je prevzela tržaška «bakla» s svojimi članki, ki naj delajo čast italijanski kulturi. Najbrže bi morali iti k njej v šolo še mi «barbari».

15. september v Trstu

Stražnik: Človek božji, kaj pa iščete z lučjo pri belem dnevu? Mož z lučjo: Italijanske zastave z žalnim trakom, gospod policaj če ste že tako radovedni.

PEPA JUČI piše

Draga Juca! Od povišanja tarife za prevažanje po tramu zdaj že tudi za vse drugo je prav isto na programu.

Moka, jajca, riž in maslo, čevlji, srajce in obleka po Marshallovem se plamu vse k povišanju zateka.

Si Tržičan za tri luknje bo zadržnil zopet hlače ali pa morda naučil se živeti bo brez jedače.

Se umreti zdaj bo draže! Dragi moja, le pohiti, dokler ti mrtvaške krste niso šli se podražiti.

Res, prav lepo in prijetno to svobodno je ozemlje, kjer vsak dan vse bolj nesramno nas hudič svobodno jemlje!

Te dni v Ljudskem vrtu imeli neko pasjo so razstavo, čistokrvnim cučkom tamkaj so delili čas in slavo.

No, po pasji tej razstavi samo tole bi povzela: naša občina resnično prav na psa je že prispela!

A občinski so očetje tja do Rima se podali, da bi tam oficijelno usodo Trsta objokovali.

Pravijo, da tiste dneve v Rimu bile so poplave, toliko solza stočile tamkaj so tržaške glave.

Ob povratku te gospode pa novica je čakala, da po italijanski mami le peščica je jokala.

Se celo na Acquedottu malo je bilo ihtenja, tam menda zvečilni gumi jim razpoloženje menja.

Vsled razstave tu imeli smo umetno razsvetljavo, neverjetno se svetilo je Tržičanom nad glavo.

Oh, da bi le končno enkrat to se v Trstu pripetilo, da bi tudi v samih glavah se vsaj malo posvetilo.

Mislil tu na tiste glave, ki so vse prepolne Rima, naj se jim posveti, da Trst tam prav opravka nima!

Bernardotte kot odposlanec se odpravil je med Zide, a po zadnjih poročilih živ domov nič več ne pride.

Tam v Parizu so se znašli odposlanci iz vseh krajev, konferenco bodo imeli za podelbo položajev.

Če se bodo pogodili, tega znati ni mogoče, vse pa da se urediti, samo, če se to res hoče.

Te pozdravljam in te prosim, da bi se kaj oglasila, vedi pa, da taksa pisem se bo tudi podražila.

Te pozdravlja

Tvoja PEPA

Tržaški očetje v Rimu

Tržaški očetje, ki so se šli v Rim prikloniti materi Italiji, so našli Doma le mater. Oče Italije, predsednik Eunaudi, je namreč odšel na počitnice. Tržaškimi očetom je bilo zelo žal, da je bil oče odsoten. Dejali so, da bi lahko šel na oddih potem ko bi jih lepo sprejel. No, oče je verjetno mislil, da bi se po pogovoru z njimi sploh ne mogel več oddahniti in je pač odšel rajši pravočasno, to je pred pogovorom z njimi. No, se bodo že še kdaj sestali, saj ni to leto zadnje. Se veliko let bodo lahko tako žalovali kot letos, kajti Trst ne bo tako kmalu pri materi, kot si tržaški očetje želijo.

S pasje razstave

Sinček: Mamica, zdaj pa že vem, zakaj psički zmeraj tako težko kakajo.

Mama: Zakaj pa?

Sinček: Zato, ker jih gospe pitajo s čokolado.

Še ena s pasje razstave

Grda, stara devica je povedala znancu takole. «Na pasji razstavi sem v nedeljo dobila drugo nagrado. Znanec pa ji je zlobno pripomnil:» Če bi bil jaz v komisiji, bi vam prav gotovo dodelil prvo».

Sonce in cena

Sonce gre doli, cena gre gori. Sonce gre gori, cena gre - gori. H kakšnemu bogu človek pomoli, da tudi cena šla bo kdaj - doli?!

Pogovor na cesti

A: Trst zelo ljubim. Lepo je to mesto.

B: Tudi meni je zelo drago. A poskrbeli bodo, kot kaže, da nam postane v kratkem celo najdražje mesto na svetu.

Današnja valuta

A: ima izplačati B. — ju 10.000 lir in mu izroči dva bankovca po 5.000 lir.

B: Daj mi raje deset bankovcev po 1.000 lir.

A: Zal mi je, nimam jih. Pa saj je vse en dr...»

Vsak poklic zahteva svojo spretnost

Navaden tat: Par klobas sem vzel in dobil sem tri leta. Ti pa si pobral milijone in imaš tudi tri leta. Nidoli: Zakaj ne paziš, s kom se družiš? Klobasa je klobasa, zveze so pa zveze!

BERITE MED VRSTICAMI

Prehodno višanje cen. Iz Rima poročajo pod datumom 11. t. m., da so se cene za poglavite potrošne predmete zvišale v avgustu t. l. v primeri z julijem t. l. za 8%. — Uradno poročilo in listi dostavljajo, da je treba smatrati ta povišek kot prehodno.

Med vrstami: Nič ni večno na svetu. Tudi višanje cen ne. Vse na zemlji je «prehodno». Prav imajo torej italijanski listi z uradnim poročilom vred, ko javnost tolažijo, da je to nerodno povišanje cen le prehodna stvar. Neko-liko sitna je edino ta okolnost, da to «prehodno» naraščanje cen traja zdaj že osem let.

izkrvavi. Inflacije ne bo, ker ima vlada možnost, da postavi na trg veličine potrošnega blaga in s tem pobija spekulacijo.

Med vrstami: Prav ima minister, ko pravi, da inflacije ne bo, ker je — že davno tu.

V Franciji se je kruh podražil. Pariz 14/9. Od jutri dalje se bo v Franciji cena kruhu zvišala od 24 na 35 frankov.

Ekselencija De Gasperi, Rim. Lloydovi parniki so v dobrem stanju. Ampak. Lloydova «barka» pušča vodo. Podpora je nujno potrebna. Pomagajte! Alalal! Tržaški conski svet.

Conski svet, Trst. Va bene. Lloyd dobi širokogrudno podporo. Da bo bližje in da ga lažje podpiramo, prepeljite ladje in vso upravo v Genovo. Dominus vobiscum! De Gasperi.